

Iskre

ŠKOFIJSKA GIMNAZIJA
VIPAVA

The logo is a diamond shape divided into four quadrants by a white cross. The top-left quadrant contains a green grape cluster, the top-right a yellow sun with rays, the bottom-left a blue cross, and the bottom-right a blue cross. The text 'ŠKOFIJSKA GIMNAZIJA' is written in a semi-circle above the diamond, and 'VIPAVA' is written below it.

Šolsko glasilo

37.014.77

ISKRE

Iskre : glasilo Škofijske gim

inv.št:K /

15767

Urednikova beseda

Čeprav malo pozno, pa vendarle, je pred vami devetindvajseti letnik šolskega glasila Iskre, s katerim se od vas poslavlja četrti letnik Škofjiske gimnazije Vipava. Del naše mladosti bo s tem končan, in ker se zavedamo, da je čas srednje šole nekaj posebnega (čeprav mogoče res ne najboljšega) v človekovem življenju, smo osrednjo temo te številke posvetili prav problematiki srednješolske mladine. O tem ste razmišljali sami, za mnenje pa smo povprašali tudi dva strokovnjaka, ki se z mladino ukvarjata poklicno. Upamo, da smo ob tem ustvarili razmišljanja, ki jih boste z veseljem prebrali.

Veliko izvirnosti ste pokazali ob pisanju prispevkov, ki se jih je v literarni kotiček nakapljalo kar precej. Opazili boste, da so med njimi tudi zelo dolgi sestavki. Verjetno je to dokaz, da dijaki radi ustvarjalno pišemo.

Brez razvedrila ne gre; našli ga boste na zadnjih straneh, ki vas bodo med drugim popeljale tudi na potep po Turčiji.

Prav v maju mineva leto, odkar je umrl doktor Anton Požar, ki je s svojim delom polagal temelje tudi današnji Škofijski gimnaziji Vipava. V zahvalo za vse, kar je v svojem bogatem življenju naredil, posvečamo to številko Isker njegovemu spominu.

Naj vam brskanje po njih prinese veliko lepih trenutkov

vaš urednik

Pogovarjamo se - o mladosti

DELO ZAVODA ZA SOCIALO IN DELO Z MLADIMI IN ZA MLADE

Nič kaj navdušena nisem bila nad predlogom, naj vendarle kaj pripomorem k nastanku novih Isker. "Naredi intervju na Zavodu za socialo in delo, o mladini, profesorico Antonijo Škvarč dobro poznaš, pa še psihologijo si vzela za maturo ..."
"V redu," sem popustila. Toda vse prej kot zainteresirano.

Šele ko sem zvečer gledala v (še vedno prazen) računalniški zaslon, sem pomislila, kakšno dolžnost sem sprejela. Govoriti odkrito o problematiki, za katero se sicer zdi, da je precej obravnavana. A da vsaka alternativna rešitev prinese nov kup težav. Potem pa POP TV naroči nov niz Melrose Placea in problemov ni več.

Polna predsodkov - mladi smo neodgovorni, brez manir in vsekakor pokvarjeni - sem se odpravila na Zavod za socialo in delo. Direktorica Antonija Škvarč me je kar nekako potolažila. Statistika (tokrat ji želim verjeti) zatrjuje, da se število prestopnikov na Vipavskem celo zmanjšuje. Večji problem predstavlja t.i. bivanjska praznота. Razlogov pa je menda nešteto: od krize osnovne celice - družine (predvsem njene notranje dinamike), posameznikove osebnosti pa do mladostnikovega okolja in šole. Prav slednjo pa je Marjetka Koren, tudi uslužbenka Zavoda, izpostavila. Predvsem zato, ker šola ni več kraj, kjer smo stiskajoč v eni roki kapo, v drugi pa tortico zaprisegali nam neznanemu sistemu. Že osnovna šola je postala veriga socialnega preizkušanja, ki je zelo sistematično in večkrat tudi boleče. Zbiranje točk za vstop v željeno nadaljnje šolanje, za sprejetost med vrstniki, za razumevanje staršev in vzgojiteljev ... Sila naporna opravila.

Ko sem se pogovarjala z uslužbenci Zavoda, kje iskati rešitve, smo bili sklepčni predvsem v eni točki. In sicer, da bi moral vsak posameznik sprejeti del odgovornosti: mladostnik, starši, vzgojitelji. Potrdili pa smo, žal, tudi že kar splošno pravilo in naš pogovor zaključili z novim problemom. Zavod namreč izvaja tudi različne preventivne akcije (društva, delavnice ...), a se vanje vključujejo predvsem odlični in z aktivnostmi obloženi mladi. Rizične skupine pa, ki že kažejo prve oblike odklonskega vedenja, ostajajo same. POP TV, pomagaj!

Ana Soban

POGOVOR Z GOSPODOM VINKOM KOBALOM

Godoviškega župnika, gospoda Vinka Kobala, ni potrebno podrobneje predstavljati. Poznate ga vsi, ki si v poletnih mesecih nabirate duhovnih moči v Stržišču pod Črno prstjo.

Njegovo skoraj štiridesetletno delo z mladimi ga je obogatilo z izkušnjami, o katerih je spregovoril tudi za naše glasilo.

Kaj mislite o mladini danes?

Nadvse me privlači njeno spreminjanje. Pri mladih, ko jih slediš, ni nič dolgočasnega. Nič takega, kar bi se lahko dalo spraviti v neke predalčke. Nič ni več tako, kot bi po starem lahko predvidevali. Ne ponavljajo se stari vzorci. Vedno sem presenečen in iznenaden nad čedalje hitrejšimi spremembami mladine, njenim odzivanjem in iskanjem. Zato me vse to sedanje vznemirljivo stanje mladih izziva k iskanju novih pristopov. Kar pogruntajo razumarski pedagogi in psihologi, je velikokrat že preživelo, preden se je uveljavilo. Zato današnja mladina naravnost zahteva posebno pozornost in iznajdljivo prilagajanje novim okoliščinam.

Kakšni problemi pestijo mladino?

Prvi je problem časa, ki mladim vse prepočasi teče in se obenem prehitro odmika od vsega, kar je bilo v preteklosti.

Problem izgubljenosti v času in v prostoru. To je isto kot osamljenost, ki pa ni le osamljenost od ljudi, ampak mnogo usodnejša.

Problem materialnih dobrin, ki se kopičijo in v mladem človeku hromijo njegovo ustvarjalno in raziskovalno silo. Tako se čedalje bolj prepuščajo nekakšnemu obupu. Videti je paradokсно, vendar je to res. Da se čutijo osamljene zato, ker jim tehnični pripomočki hromijo njihovo osebno uveljavljanje. Zdi se jim, da kmalu ne bodo imeli več kaj početi v tem dolgočasnem in prenasičenem svetu.

Pomanjkanje razgleda po duhovnih vrednotah. Mamila, glasba, alkohol so samo odsev teh problemov, ki zahtevajo mnogo bolj poglobljeno in celostno reševanje. Usoda mladine je bolj kot kdaj koli odvisna od usode celotne družbe.

Predvsem pa jim manjka mojstrov resnične človečnosti, okrog katerih bi se zbirali, kot so se nekoč v srednjem veku.

Kateri so vzroki zgoraj naštetih problemov? Kako bi se jih dalo odpraviti?

Vzroke sem že deloma nakazal: ko se tako zelo ponašamo z izrednim napredkom tehnike, smo premalo pozorni na siromašenje duhovnih perspektiv mladih. Prehitro skušamo ustreči navidezni ravni njihovih zahtev. Zagon dosedanjih generacij odraslih je bil nekako slep, ker niso znali gledati, kaj so resnične potrebe in zahteve mladih. Pa tudi načrtno zanemarjanje svojega jaza, ki so ga uvajali mediji in je poplitvilo ter onespobilo mnoge mlade, je povzročilo, da so se prepustili površnosti in spregledali svojo stvarno osebno resničnost.

Kako se vi "borite" s tem? Vaš program (Kdaj, koliko mladine, s kakšnim uspehom)?

Ko sem pred petintridesetimi leti začel "načrtno" delo z mladimi, ki sem jih srečeval na svojih duhovniških poteh, sploh nisem vedel, kako bo treba "načrt" vedno spreminjati, ga prilagajati resničnim potrebam, obenem pa ostati zvest temeljnim vrednotam, zaradi katerih se mlademu človeku sploh "splača" živeti: oseba, skupnost, kultura. V vzorcu katoliške Cerkve sem vedno videl najbolj celovit in življenjski predlog za rast, zorenje in uresničevanje življenjskega prostora mladih. Prav tedaj, ko sem iz župnijskega verouka v Ročinju leta 1960 pripeljal prvo skupino mladih iz župnije do srednješolskega obdobja, se je dogajal na svetovnem odru odločilni preobrat, ki se je imenoval II. vatikanski koncil. Prvi stavki iz koncilskih odlokov so me sproti navduševali in spremljal sem jih z mladostno osebno zavzetostjo. Skušal sem jih takoj prilagajati mladim. Slutil sem, da ne smemo zamujati sprememb. Če Duh govori "Cerkvam", ne gre, da bi odlašali in čakali. Od takrat do danes se je na tednih duhovnosti po raznih krajih na Primorskem in drugod po Sloveniji zvrstilo že več kot 12 000 mladih: v Stržišču pod Črno prstjo, v Klancu, na Livku nad Kobaridom, v Logarski dolini, na Homcu pri Slovenj Gradcu, pri Sv. Joštu nad Kranjem, v Podčetrtku in v Kančevcih v Prekmurju, pred nekaj leti tudi v Stični in pri Sv. Treh Kraljih nad Rovtami. Kmalu so se jim pridruževali še mladi iz drugih slovenskih škofij. Navadno se je pretok informacij dogajal med prijatelji na raznih šolah, kjer so se šolali tudi naši mladi iz Primorske. Vabila in predlogi za skupnostno vzgojo mladih so bili

še pred petnajstimi leti prvič objavljeni v cerkvenih glasilih. Dotlej je vse potekalo le preko prijateljskih vezi. Vsako leto se teh tednov duhovnosti udeleži okrog 1500 mladih. Dve tretjini nadaljujeta tudi v naslednjih letih. Naš program je zasnovan na štiriletnem ciklusu, ki nosi značilna gesla: Srečanje, Znamenje, Daritev in Zaveza. Vsako od teh gesel zajema del krščanskega tradicionalnega nauka. Srečanje govori o srečanju s Kristusom, ki mladega človeka osvoji za evangeljsko avanturo; Znamenje o velikem in bogatem zakladu krščanske simbolike, zajete v zakramentalnem in bogoslužnem življenju Cerkve; Daritev se posveča načelu ljubezni, ki ga je sprožil Bog, ko nas je že od začetka obdaroval s stvarstvom in življenjem in od nas izzval odgovor svobodnega darovanja; Zaveza pa na podlagi starozaveznega ljudstva Izraelcev govori o procesu vzgoje, v katerega nas je Bog po Kristusu in Cerkvi vključil ter nas usposobil za trdno zvestobo.

Pri tem zahtevnem programu sodeluje več kot 45 duhovnikov, nekaj redovnic in vedno več mladih laikov. Sadovi niso vedno neposredno otipljivi, saj je to delo dolgoročnega značaja. Pozna se šele po nekaj letih preverjanja v konkretnem življenju. Vendar je porast številnih mladih animatorjev, ki sodelujejo pri pripravi birmanskih skupin v župnijskem in medžupnijskem delu, lepo plačilo za ves dolgoletni trud, ki smo ga v to vgradili. Rezultat so tudi resnične skupnosti mladih, društvo Pot, dijaške skupine po srednjih šolah, šole skupnosti štirikrat na leto na višji in nižji ravni, študentske skupine, skupine mladih družin in sedaj še klubi mladih izobražencev.

Resnični dolgoročni cilj pa so predvsem številne:

- **zrele krščanske osebnosti,**
- **pristna občestva** mladih, v katerih prevladuje eklezialni čut oziroma čut za Cerkev, ki je pri mnogih mladih skoraj zamrl, in
- **resnična krščanska kultura,** nova kultura, ki je tudi najbolj zaželen cilj in ki bo prenovila naš narod, da bo postal resnično zrel za poslanstvo, ki ga v svobodni Sloveniji čaka v skupnosti evropskih krščanskih narodov.

Kaj bi radi povedali mladim, dijakom ŠGV in ostalim, ki bodo brali Iskre?

Rad bi vam predlagal, da sprejmete srečanje s krščanstvom tj. s Kristusom kot temeljni dogodek, ki bo resnično zasukal človekovo življenje v polnost, h kateri živo hrepeni sleherno človeško bitje. K temu se vračajte z veseljem in iz njega nasrkajte zdravih moči za polno človeškost.

Ne odlašajte pri sprejemanju predloga za zrele krščanske skupnosti in poglobljajte svoje pristne potrebe, da ne bi nasledli samo površinskim.

Zahvaljujem se Vam za pogovor in Vam želim še veliko veselja in moči ob delu z mladimi.

Z g. Vinkom Kobalom se je pogovarjal

Primož Erjavec

Maja Maršič

ANKETA

V sredini šolskega leta smo vsem štirim letnikom naše šole razdelili anketni vprašalnik, s katerim smo želeli ugotoviti, kako se naši dijaki znajdejo v različnih življenjskih trenutkih, s čim zapolnjujejo svoj prosti čas, kaj se jim zdi v življenju najpomembneje, kaj jih najbolj muči, kako je s prijateljstvom in osamljenostjo ... Vsem tistim, ki ste izpolnili anketni vprašalnik, se seveda zahvaljujemo.

Mogoče imajo prav tisti, ki trdijo, da je statistika največja laž, pa vendar prav ankete velikokrat pokažejo splošne poglede na določen problem. Ugotoviti splošno stanje na šoli pa je bil tudi naš namen.

Našim učencem se zdi, da je za delovanje družbe najpomembnejši prijateljski in razumevajoč odnos med člani. V nekoliko manjši meri se jim zdijo pomembni iskrenost, zaupanje, dobra volja in duhovitost, najmanjkrat pa so izbrali enakopravnost, glasbo, sproščenost, strpnost, odkritost, medsebojno pomoč, poštenost in prisotnost nasprotnega spola.

Skoraj 38 % učencev je med aktivno brezdelje uvrstilo šport in glasbo, nekaj manj klepet ob kavici, 16% pa sprehode v naravi, branje knjig, delo z računalnikom in in gledanje videokaset.

Ko smo spraševali, koliko prijateljev imajo naši dijaki, smo ugotovili, da jih ima skoraj 61 % širši krog prijateljev, 24 % ima klapo le za zabave, 11 % ima le enega dobrega prijatelja, 4 % dijakov pa izjavljajo, da nimajo prijateljev.

Če so v soboto zvečer zmenjeni, vendar se jim ne da iti ven, se jih 60 % odloči, da vseeno gredo in se poskušajo razvedriti, 26 % jih v soboto ni nikoli slabe volje, 11 % jih povabilo prekličče, 3 % dijakov pa gredo ven z namenom tudi drugim pokvariti večer.

Ko se znajdejo na zabavi, kjer ne poznajo nikogar, jih 36 % mrzlično išče vsaj približno znan obraz, 31 % se jih pridruži plesočim, 14 % se jih takoj poslovi, 10 % se jih predstavi najlepši/-emu, 9 % jih pristane pri šanku.

Ko se zgodi, da je najboljši prijatelj slabe volje in mu/ji kvari večer ga/jo 83 % dijakov poskuša prepričati, da svet ni tako črn, 14 % jih z njim/jo sočustvuje, 2 % prijatelja pustita in gresta po svoje, 1 % pa ga/jo nakriči - vzbudi občutek krivde - in odide domov.

Kadar so naši dijaki "zateženi", se najraje umaknejo v samoto (naravo, svojo sobo ...) takih je 61 %, 20 % jih želi dobiti nekoga, s komer bi se pogovorili, 11 % se jih agresivno spravi na druge, 8 % pa se jih tolaži ob solznih baladah.

Ko pa so resnično dobre volje, najraje pokličejo prijatelje in se mogoče zmenijo za "žur" (33 %), si navijajo glasbo na ves glas (31 %), 24 % bi jih od veselja najraje objelo ves svet, 12 % pa uživa ob gledanju dobrih filmov in hrani.

V situaciji, ko jih nihče ne opazi, se naši dijaki ne obremenjujejo, ker jih 66 % zagotavlja, da niso ljudje, ki bi želeli biti v središču pozornosti, 25 % jih enostavno odide, 6 % jih želi pozornost privabiti s pripovedovanjem vicev, 3 % pa se še bolj potuhnejo.

Na vprašanje, kaj je zanje osamljenost, jih je večina odgovorila, da je to takrat, ko so sami, brez prijateljev, zaupnikov, ko se nimajo s kom pogovoriti. Nekaj jih zagotavlja, da je ne poznajo in da je ni. Za nekatere pa je osamljenost majhno zlo, trpljenje, nesoglasje s svetom in celo izziv.

Odgovore je statistično obdelal

Matija Pirih

NA STEZAH SVOJIH ODKRITIJ

Spomini so trdovratni, in če so že nekateri svetli, jih je veliko žalostnih in grdih. S seboj jih nosimo nakopičene kot stare polomljene predmete, ki se v naših podstrešjih in kletah starajo in gnijejo. Danes sem se jih hotel znebiti, a so še vedno tu. Čutil sem, da moram govoriti, ker bi se le tako lahko rešil tega bremena, vendar sem se bal razočarati modrijana, sram me je bilo pokazati se takega, kot sem. Kaj bi si mislil o meni? Navezan sem bil na njegovo prijateljstvo. Toda bilo je bolje, kot sem pričakoval. Govoril sem mu o svojih hrepenenjih in željah, ki se v mojem srcu in telesu že dolgo obračajo in preobračajo kot žival v kletki. Poslušal me je pozorno in mirno. Opogumil sem se in mu priznal vse, kar sem do sedaj imenoval zmote in napake, priznal vso to zapravljenost in umazano ljubezen, ki je ranila mene in, prepričan sem, tudi mnoge druge. Bolelo me je. Ko sem odkopaval te zakopane spomine, so se mi zdeli še bolj boleči, kot sem mislil. Govoril sem vedno počasneje. Od časa do časa sem vzdignil glavo in iskal na obrazu modrijana izraz graje ali obsodbe. Zaman. Ostajal je miren, celo prsrčen. Tedaj sem si ga upal gledati v oči in njegov pogled me je pomirjal. Razumel sem, da me ima še vedno rad.

"Kako si moral trpeti!" je zamrmral.

"Zakaj vas nisem že prej poznal?" sem vzdihnil.

"Naj te ne bo strah. Gotovo se ti, ki vejo, kaj je ljubezen, ker so jih naučili ali ker so jo videli cveteti okoli sebe, pogosto ne zavedajo sreče, ki jo imajo, če se zvesto izogibajo napakam in ranam. Toda ali misliš, da drevo, ko poganja svoje številne korenine, zasaja le-te naravnost v hranilno prst? Pogosto se izgubijo v neplodnih tleh, naletijo na kamne, ki jih neusmiljeno ranijo, tipajo v temi in pogosto dolgo hodijo, preden najdejo pravo hrano. Toda če bodo zvesto vztrajale, bo njihovo drevo nekoč cvetelo in rodilo sadove. Tako tudi človek raste v temi. Skrbi me za mladostnika, ki se mu ni bilo treba bojevati. Ob prvem sunku vetra lahko njegovo drevo pade. Tisti pa, ki se zvesto bojuje in išče življenje, ga bo gotovo našel, kajti življenje prihaja pred njim na krilih ljubezni."

Bil sem olajšan, ne pa popolnoma pomirjen. Nisem odnehal: "Ampak vse te moje napake in vsi ti padci ostanejo v meni, vlečem jih za seboj, zavirajo mojo hojo, vsi ti deli zapravljenega življenja gnijejo v mojem srcu. Pogosto se trudim in poskušam pozabiti, ampak kako bi lahko zanikal zlo, ki sem ga naredil sebi in drugim. Kako naj popravim svoje srce in vsa poškodovana srca.?"

"Ne gre za to, da jih pozabiš? Nikar ne pozabi!" je vzkliknil modrijan.

"Kaj torej lahko naredim?"

"Daj vse. Kako? Tako, da najprej privoliš, da ne boš zakopal ničesar iz svoje preteklosti, ampak ji boš gledal naravnost v obraz. Življenje, ki si mislil, da je strto in prisiljeno k molku, še naprej živi v tebi. Če ga zatajiš, se ti bo nekega dne maščevalo. Ne boj se vseh dogodkov znova podoživeti in imenovati zlo, kar je zlo. Ne boj se razkriti vseh svojih ran in tistih, ki si jih povzročil drugim! Daš lahko samo to, kar nosiš v rokah. Daš komu? Tistemu, ki je prišel nosit naša bremena. In On bo z vsemi temi odpadki naredil isto, kar naredimo z mrtvim lesom. Ko ga vržemo v ogenj, iz neuporabnega zaživita svetloba in toplota vsem, ki so v hiši. Daj Mu svoje napake, vse svoje trpljenje, Njegova ljubezen zažge vse in povrne ljubezen."

Osvoboditi se preteklosti, to bi rad poskusil, a kako bom ravnal jutri? Bil sem prepričan, da se bodo moje lakote in žeje zopet povrnila, še vedno tako močne, nebrzdane. Kaj naj naredim, da jih nasitim? Sicer pa, ali sem jaz ustvaril svoje telo, srce in položil vanju ta hrepenenja, ki jim nisem gospodar? V sebi sem se zopet jezil na modrijana, odpiral mi je oči, videl sem svoje napake. A tista skrivnostna sila, ki je prihajala iznad mene, me je vzdignila, premetavala sem in tja, in vedel sem, da bom jutri živel tako kot včeraj. Kaj mi

je torej pomagalo, da zaslutim lepoto ljubezni, če je nisem sposoben živeti. Zakaj je ljubiti tako težko?

"Ker ljubiti pomeni združevati," je odgovoril, "in svet okoli nas je razpršen na številne dele. Velikanska uganka, ki jo je potrebno znova sestaviti v novo vesolje. Na milijarde razpršenih kosov, ki jih je treba združiti, da postane človeštvo eno samo telo. To je čudovit in obenem težak boj, v katerem se sila razdora, egoizma in ošabnosti spoprijema s silo združitve in ljubezni. Egoizem vodi v smrt, ljubezen pa v življenje. Ta boj je torej v tebi tako kot v meni in v vsakem človeku, in vrednost naših življenj se meri po moči združevanja, ki jo je vsak izmed nas vložil v svet. Reka mora prodirati v zemljo, da ta postane plodna. Brazda mora sprejeti seme, da se rodi pšenica. Zeleni klas, ki ga veter ziblje, se mora združiti s soncem, da dozori. Zmleta pšenica in kvas se morata spojiti s toploto ognja, da se speče kruh. Človekovo srce in telo se morata zediniti, da človek postane zares človek. Duh človeka se mora spojiti z materijo, da lahko ta služi življenju. V tem boju za pravičnost se mora človek odpreti ljubezni, da zmaga svoboda."

Po modrijanovem nasvetu sem začel moliti. Rekel sem Bogu: "Podarim Ti svojo preteklost, Gospod. Dajal Ti jo bom, dokler bodo moji spomini gnili v mojih kletah. Je res, da zbiraš vse odpadke, tudi tiste, ki jim rečemo grehi? Zate ni nič izgubljeno, če ti le damo. Ti obnoviš življenje temu, kar je bilo mrtvo. Odpri moje srce in roke, tudi če so umazane, in vzemi vse."

Ko sem poslušal modrijana, sem občudoval njegov govor in nisem si mogel kaj, da ne bi verjel njegovim besedam. Ko pa sem prisluhnil svojemu srcu in še bolj svojemu telesu, sem tiho odobral njegov zahteve. Nista govorila istega jezika. Kateri je imel prav?

"Oba," mi je odgovoril modrijan, jaz pa ga nisem razumel. Opazil je to. "Razložil ti bom, moraš razumeti. Ni več življenj, ampak eno samo. In ena sama sila v osrčju tega življenja, sila združitve, Gospodov Duh, ki je že od začetka veka nad vodami. In danes še vedno ta ista energija tako nepričakovano privre kot podtalna voda, ki izvira in išče svojo strugo. Iz nje izvirajo ta mnoga hrepenenja in želje, ki te tako pogosto mučijo in skrbijo. Hrepenenja po vodi, zraku, soncu, življenju, rasti, spoznanju, odkrivanju drugih in še posebno ta vznemirljiva in čudovita hrepenenja po ženski, hrepenenja tvojega srca k njenemu srcu, tvojega telesa k njenemu telesu, eden in drugi na krilih obljubljenosti edinstvenosti. Ni več življenj, ampak eno samo, in ta izvir je ljubezen tvojega Boga. 'Jaz sem življenje,' je rekel Bog in jaz v to verjamem."

Modrijan je spustil svojo roko in vstal. Ko je govoril o Bogu, je zaprl oči. Vedel sem, da tako vidi jasneje. Gledal je tisto, česar jaz nisem videl. Ko nekdo prodre globlje v človeka, dogodke, stvari, je kot človek, ki bi videl v zemlji korenine drevesa. Modrijan je videl onstran, medtem ko sem jaz ostajal na površju. Bil sem kakor otrok z napol zaprtimi očmi, ki s težavo odkriva svet, ki ga čaka. Modrijan je znova zamrmral, a tokrat je govoril samemu sebi: "Kako lepo!" In je nadaljeval z istim tihim in počasnim glasom: "Kako lep je mladostnik, ki se počasi odpira ljubezni in išče svojo pot v temi. Kako so lepi prvi koraki teh mladih, ki se opazujejo in približujejo in dotaknejo. Zakaj bi morali najprej gledati na njihova spotikanja, napake in padce? Zakaj se posmehovati temu, kar bi morali občudovati, proslavljati in se zanj zahvaljevati.?" Nato se je obrnil k meni: "Ko boš končno razumel, boš videl, da ljubezen sije neskončno Božjo lepoto, ker je v človeku njegov živi odsev. Tedaj boš lahko rekel svojim sinovom, kako lepo je njihovo iskanje. Takrat jim ga ne boš prepovedoval, ampak jim boš povedal, da je to izkustvo tako lepo, da se ne sme nič pokvariti, umazati, da je ljubiti zelo težko, ker je to dolg boj, ki ga je potrebno dobiti."

Torej je bilo lepo in jaz tega nisem vedel. Ni bilo sramotno biti lačen in iskati hrano v noči, a zdaj sem zaslutil, da pomeni poškodovati človeka, če kadar koli ponujaš hrano njegovim hrepenenjem. Danes razumem, ali vsaj tako mislim, in sem se odločil kreniti na pot, na steze svojih bogatih odkritij, in se ne bom več ustavil. Nikoli ne bomo dovolj ljubili, v ljubezni se moramo izpolnjevati vsak dan, kajti On nas gleda in ve, da lahko dosežemo, če le hočemo, da bomo jutri eno. To so Njegove očetovske sanje. Sanje, ki se bodo uresničile z našo odločitvijo.

Dokaz, da sem neopaženo postajal vedno močnejši, je to, da mi je modrijan govoril, tudi ko je molčal. Slišal sem ga mrmrati z njegovim nežnim in odločnim glasom: "Ti nisem govoril, da je težko? Ne zgublaj časa in pripravi se. Ali mar opravljamo poklic, ne da bi ga prej dolgo vadili? Naredimo izpit, ne da bi prej garali? Ali se spustimo v tekmo, ne da bi prej trenirali? Zakaj ljudje mislijo, da bodo lahko ustanovili srečno in trdno družino brez dolge priprave? Ni dovolj reči, ljubim te, da ljubiš celo življenje."

Iz francoščine prevedel

Sebastien Koren

MOJA POT?

Tiho se je sprehajala po sobi. Njen korak je bil tih in lahak, komaj slišen. In vendar je bilo njeno prisotnost mogoče čutiti. Kot duh kadila, ki s svojo prisotnostjo objame ves prostor in vse obvladuje z občutkom zadovoljstva.

Ozrla se je po sobi in s kančkom tesnobe uzrla njega. Tiho je sedel in bil, kot vedno, zatopljen v svoje misli. Ni je opazil. Tudi njena prisotnost ga ni vznemirila. Le v svoj svet je bil potopljen in kot bi v daljavi opazoval nekaj svetlega, se je zagledal v neznano. Bil je drugačen. Tega se je zavedala in prav drugačnost je bila tista, zaradi katere ga je imela rada. Prav gotovo bi zanj naredila vse na svetu, a on je le tiho sedel in še z očesom ni trenil. Stopila je bližje k njemu in že ob misli na to jo je zmrazilo. Usedla se je poleg njega in se nežno privila k njemu. Glavo je naslonila na njegove prsi in si po tihem zaželela, da bi ga lahko vedno tako objemala. Še naprej je ostal zamišljen, in kot bi ga misli popeljale v drug svet, je ni opazil. Nekoliko se je začudila njegovi neprizadetosti in neznanu strah jo je hotel iztrgati iz objema, ko je končno nekaj zdramilo njegov "spanec" in je z globokim vdihom začudeno pogledal nanjo. Najbrž je bil njen rahel dih ali pa močno razbijanje srca v njenih prsah. Rahlo se je nasmehnila in v strahu čakala njegov odgovor. Nič ni rekel, le še bolj začudeno se je spraševal, kaj naj bi to pomenilo.

"Rada bi te razumela!" mu je tiho zašepetala in s prstom zarisala rob njegovega ramena. Nekaj trenutkov je ostal tih, potem pa je s povešeno glavo skoraj razočarano odkimal. Nasmehnil se je, jo pogledal v oči in zopet odkimal. Njegov pogled jo je prebodel in trenutek neznosne tesnobe jo je silil v obup.

"Nikoli me ne boš razumela!" Njegov glas je bil trpek in težak. Vedela je, da trpi. "Nikoli me nihče ne bo razumel!" Bolečina, za katero je vedel le on, mu je zatemnila dušo. Rahlo je odkimal in se pri tem zazrl v daljavo. "Nikoli ... nihče!" je komaj slišno še dvakrat ponovil. Tudi njo je stisnilo pri srcu. Bolelo jo je, ko ga je videla takega, ampak tak je bil. "Kolikokrat sem že bežal pred samim seboj. Bežal sem, a ne zbežal. Naveličal sem se tega. Razjezil sem se! Pobesnel! Se spoprijel z njim, da bi z njim enkrat za vselej opravil. A bil je še vedno tam. Še v večjem številu se je zgrnil nadme. Zato sem nekega dne obupal. Še preden sem se lahko tega zavedal, je bila moja volja zlomljena in sem kleče jokal v mokrem blatu in se samo še predal!" Zaihtel je, solze so mu napolnile oči. Stisnil je zobe in jih z vso grenkobo vred požrl. Kaj kmalu ji je bilo jasno, da je tiste vrste človek, ki bi dal vse, samo da bi se lahko razjokal kot otrok, a tega že dolgo ni več znal.

"Veš, iskal sem uteho," je nadaljeval, "a je nisem našel nikjer! Nikjer! V nikomer! Samo hinavsko so se mi vsi nasmehnil in govorili: Pridi! Nasloni glavo na moje rame in lažje ti bo! A še preden sem mogel narediti korak, niso več vedeli zame! Mimo mene so šli, v oči so me gledali in se mi čudili! Niso hoteli razumeti moje stiske in se ne zmeniti za mojo bolečino!" Njegov glas je preraščal v kričanje in strah jo je postalo. Iztrgal se ji je iz objema in nadaljeval še glasneje: "Zato sem ostal tujec! Tujec med njimi, ki so se imenovali moje prijatelje, tujec med tistimi, ki so se oklicali za moje starše, in tujec med njimi, ki sem jim bil brat in sestra in mati obenem! In tujec bom! Do konca življenja! Do zadnjega diha! Ta svet ni zame, kot jaz nisem zanj! Zato bom odšel! Vse vas bom zapustil! Nič več tujcev v sredi med vami ..."

Ostala je sama. Le prazen stol jo je spominjal nanj! Tiho se je zazrla po njem in ga videla tam sedeti. Tihega in zatopljenega v svoje misli, takega kot je vedno bil. Solza ji je stekla po licu. Vstala je in odšla tudi ona.

Matija Pirih

PISMO ČLOVEKU

TU SEM DANES IN NIKOLI VEČ,
ČEZ DAN,
KRUT IN BOLEČ
V VEČNEM JUTRI BOŠ LE
ŽALOSTEN SPOMIN
V NOČI DOLGI IN TEMNI
TRPIŠ, HREPENIŠ
V ŽIVLJENJU
BREZ JOKA IN BREZ SOLZ.

Tedaj vstaneš in zavpiješ, se upreš in v notranjosti ti začnejo odzvanjati prepovedane pesmi s prepovedanih glasbil. Ko se vsak dan vate spusti mrak, nimaš več volje po zamolkem boju, v nebo vpijoča tišina te ubija. In vendar se vsaka zora prebudi tudi v tebi in te kot pozabljeni sončni žarek spomni na skrivnost življenja, na večnost (nežnost). A pride nov dan z novimi pričakovanji, ki jih sovražiš, z novimi bolečinami, ki te težijo. Je mar vsak dan boj, premetavanje ranjenega človeka med rdečimi valovi? Kaj sploh je življenje? Cankar odgovarja: "To je bilo hrepenenje umirajočega po življenju". Pesimizem zveni iz te misli, a že v naslednji se rodi up: "Zatisnila je oči, ali smehljaj je ostal na ustnicah in ni izginil."

Znova se zamisli in
NE JOČI VEČ,
DUŠI SVOJI STUDENČNICO DAJ PITI,
NE MUČI VEČ STRESAJOČEGA SE TELESA
DARUJ SEBI IN DRUGIM ŽIVLJENJA MOČ.

Aljoša Rehar

PRELESTI IN BOLESTI MLADOSTI

Mladost vsekakor ni enostavna - nasprotno, postane lahko zelo problematična, ko ti zraste mozolj prav na sredi nosa, ko te rdečica zalije ob omembi nekega imena, ko ti zmanjka besed, ko si res misliš nekaj povedati. Tudi s starši so težave. Ko je na sporedu določanje ure, ko moraš biti absolutno pred polnočjo doma, si seveda otrok. Vendar ni tako hudo. Vse lepo pa je tako ali tako zaklenjeno v srcu in ni za objavo ...

Natalija

Mladost je življenjska pomlad, katere sadove žanjemo skozi celo življenje. Mladost je doba prijateljev, ljubezni, žuriranja in veselja. Vendar so to tudi leta, ko začneš iz sveta otroške naivnosti spoznavati realnost odraslega sveta. In ta je nemalokrat krivična in nerazumljiva.

Petra

Pred nekaj leti sem si zelo želela, da bi bila malo starejša, da bi bila bolj odrasla. Ta želja se mi vedno bolj izpolnjuje, in če pomislim, da imam vsako leto več odgovornosti, mi vse skupaj ni preveč všeč. Ne vem, kaj bi rekla, čudni so ti časi. Pred nekaj leti se sploh nisem zavedala, da živim, živela sem od danes do jutri. Tudi danes ni veliko bolje, vendar se vedno bolj zavedam, kakšen je svet, kaj vse se v njem dogaja. Ob tem spoznavam, da tudi "ta smotana šola" ni več tako grozna.

Karmen

Mladost je kakor pot, ki iz šiine svobodne daljave pelje v vedno bolj gorat svet, dokler ni popolnoma ujeta v soteskah. Vedno bolj in bolj se oži, dokler ni le še majhna steza, ki s neke neopazno konča.

Ne morem si kaj, da ne bi pomislil na tretji razred osnovne šole, ko naveličan in brez ideje sedi pred praznim zvezkom z naslovom opisa na vrhu. Najtežje je pisati o nečem, kar se tiče tebe samega ... Pa vendar, včasih se je potrebno odpreti, zato bom kar na začetku omenil eno slabo lastnost, ki jo ima to življenjsko obdobje, ki ga v starih letih vsi tako hvalijo: ne moreš je svobodno uživati, dokler traja. Vse sladkosti ti kvarijo misel na to, da leta tečejo kot ura in da se moraš ves čas pripravljati na njen konec. Vendar je na drugi strani, za protiutež, tudi dobro: to je tista svoboda, radost, sreča v srcu, vse tiste drobne skrivnosti, ki se jih ne da opisati. Po mojem je to bistvo mladosti, ki jo vsi ljudje tako očitno pogrešajo, ko mine.

Martin

PROFESOR DOKTOR ANTON POŽAR

Ko postaja zrak toplejši, ko se zemlja pripravlja, da sprejme semena v svoje osrčje in začnejo cveteti kostanji, takrat vemo, da je pomlad. V nas se ponavadi nekaj zgane. Za mlade pravijo, da so zaljubljeni, v ostalih pa se, o tem prav nič ne dvomim, prebujajo starodavni, nikoli ubiti čuti za življenje. In vendar takrat, ko se sonce smeje na vsa usta, ni težko biti človek pomladi. S spoštovanjem se spominjamo tistih, ki to polnokrvno zmorejo na vsakem življenjskem koraku. Štiriinosemdesetkrat je doktor Anton Požar pel hvalnico ponovno rojenemu življenju; prvič, ko je spomladi leta 1912 zajokal v svet, nazadnje lanskega maja, ko smo mu, nekaj dni pred rojstnim dnevom, v njegovem ljubljenskem Št. Petru na Krasu (današnji Pivki) rekli zadnji zbogom. Tistega dne je bilo toplo kot danes, in ko smo ga vračali zemlji in Njemu, ki mu je življenje namenil, sem ob prelepem razgledu na razgibano in prostrano Pivško planoto takoj razumela, zakaj je hotel večno počivati ravno na tem mestu.

Rojen je bil 27. maja 1912 v Petelinjah na Postojnskem, očetu Matiji in materi Frančiški Brgoč. Znanje je začel nabirati v Št. Petru na Krasu, od leta 1923 pa je obiskoval klasično gimnazijo v Škofovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano in tu leta 1931 maturiral. Deležen izrazite klasične izobrazbe, ki jo je celo življenje zavzeto nadgrajeval, je kot učitelj sprva težko razumel, da se je sistem izobraževanja zelo spremenil. Tisti, ki so se v življenju srečali z njim kot njegovi učenci in pozneje kot sodelavci, radi poudarjajo, da je bil prav zaradi svojega ogromnega znanja, ki mu ga je klasična izobrazba dala, pri poučevanju velikokrat prestrog. Kdo ve, ali mu ni takrat prenekateri semeniščnik privoščil, da bi njegov "topolino" sploh nikoli ne vžgal, ko so ga morali dan za dnem potiskati. Mogoče je bilo tako namenjeno, da je postal na koncu svojega poučevanja in življenja izredno blag, življenja poln človek, ki je hitro pozabil na spore in radodarno delil čokoladne bombone iz svojega, nikoli praznega, žepa.

Bogoslovje je študiral v Gorici in bil leta 1935 pri Sv. Justu v Trstu posvečen v duhovnika. Duhovniške izkušnje si je kot kaplan najprej nabiral v Hrenovicah, nato kot kurat v Matenji vasi in Orehku. Leta 1940 ga je fašistična oblast internirala v taborišče

Colfiorito di Foligno blizu Perugia. Od tu so ga pol leta pozneje zaradi bolezni odpustili domov, kjer je prevzel v upravo župnijo Lokev blizu Divače, soupravljal Bazovico in pozneje prevzel še Divačo. V tem času je pri njem stanoval znani narodni delavec Virgil Šček. V letih 1939-44 je študiral v Padovi, kjer je doktoriral iz slavistike s tezo: *Prešernov verski problem*, in 1947. v Ljubljani opravil strokovni izpit za profesorja slovenščine na srednjih šolah. Pred prihodom v Malo semenišče v Vipavi, leta 1958, je upravljal župniji Tinjan v Istri, kjer mu je hrvaška politična oblast prepovedala opravljati duhovniško službo, in Št. Peter na Krasu (Pivka), pozneje pa je postal notar cerkvenega sodišča tržaško-koprske administrature v Pazinu.

Njegovo pedagoško delo se je začelo že veliko pred prihodom v vipavsko Malo semenišče, saj je že v letih 1943-44 poučeval slovenščino na lokavski osnovni šoli in na večernih tečajih ter po vojni poleg slovenščine tudi latinščino na slovenski Nižji srednji šoli v Trstu. Čeprav je na Srednji verski šoli v Vipavi poleg slovenščine poučeval tudi latinščino, nemščino, glasbeno in likovno umetnost ter bil pet let ravnatelj, je obenem pomagal oskrbovati župniji Šmihel-Dolane (1964-65) in Lozice (1971-72), župnijo Slap pri Vipavi pa je leto dni tudi upravljal.

Vsi vedo, da je bil naravnost zaljubljen v glasbo. Duhovniki, ki danes soustvarjajo življenje naše gimnazije, pravijo, da jim je, čeprav so prav zato o njem razdrli marsikatero pikro, dal ogromno pevsko znanje. In mogoče, kar je še pomembneje, veliko ljubezen do glasbe. Zanj je bil vedno pripravljen; na župnijah, ki jih je vodil, s fanti v semenišču, z nami ob jedilni mizi, na romanjih in izletih. Če je le zaslutil, da je trenutek ugoden, se je zganil in ustregel piščavki, ki je skrbno spravljen v njegovem srajčnem žepu čakala, da bo kot že tolikokrat prej intonirala Mojo srčno kri škropite ali katero od prelepih slovenskih narodnih.

Mislim, da obstajajo samo tri vrste ljudi: taki, ki jim je umetnost način življenja, taki, ki jo imajo preprosto radi, in taki, ki se ob njej ravnodušno obrnejo proč. Doktor Požar je umetnost sprejemal z vsem svojim bitjem. Plod te ljubezni so bila sodelovanja z umetniki, ki danes predstavljajo vrh slovenskega slikarstva in arhitekture. Leta 1942 je slikar Tone Kralj po Požarjevem naročilu poslikal župnijsko cerkev sv. Mihaela v Lokvi na Krasu. Ker je slikar svojo umetnino očitno protifašistično zasnoval, se je moral doktor Požar zagovarjati pred Italijani, vendar jih je uspel s svojim ostrim umom prepričati, da so vsi simboli, ki naj bi bili strogo svetopisemski, zgolj naključja. Pri obnovi župnijske cerkve sv. Petra na Pivki je sodeloval z arhitektom Plečnikom in akademskim slikarjem Stanetom Kregarjem, matenjsko župnijsko cerkev pa je poslikala žena Toneta Kralja, Mara Kralj.

Doktorja Požarja je utrudila šele bolezen. Zanj je bilo življenje ustvarjanje. S svojih potovanj po Evropi je prinašal gradivo, ki je sedaj spravljen na številnih diapozitivih. Brez fotoaparata ni šel nikamor. Ko smo pred dvema letoma dve uri potrpežljivo čakali pred galerijo Uffizi v Firencah, je on mirno odkorakal mimo dolge vrste čakajočih do

vhoda in se prerinil v galerijo. Ko smo končno dočakali svoj trenutek in prilezli do Botticelija, smo ravno naleteli na Požarjev glas, ki se je nedolžno opravičeval strogi varnostnici, da pač ni vedel, da je fotografiranje prepovedano. Še danes se smejemo ob spominu, kako je s tistim začudenim, nedolžnim "Scusi!" šel krasno "skuzi". In vendar sem se takrat spraševala, kje je našel, pri teh letih, toliko življenjske energije. Vse tisto tekanje skozi prostore ga je utrudilo manj kot nas, ki bi bili po letih lahko njegovi sinovi in hčere ali celo vnuki. Verjetno je bilo to zasluga vsakodnevnega vzpona na vipavski grad.

Neutruden je bil tudi na publicističnem področju. V ciklostirani izdaji je leta 1962 objavil Oris slovenskega slovstva (do leta 1848), objavljala je v Ognjišču, Novi Mladiki (Primož Trubar na Nemškem, In memoriam T. Kralj ...), v Družini (Kaj mi pomeni Ivan Cankar, Srečanje vipavskih semeniščnikov, Virgil Šček ...), Vipavskem glasu (Virgil Šček) in tudi v glasilu Iskre (Spomini na Franceta Bevka).

Še dolgo potem, ko ga kar naenkrat ni bilo več, smo profesorji v jedilnici čakali, kdaj bo razgretih lic stopil skozi vrata in zasedel svoj prostor na koncu mize. Čeprav mi je bilo včasih nerodno ali že kar odveč, ko me je kot slavistko vedno spraševal, če sem že brala tega ali onega pesnika, slišala za skladatelje, slikarje, politike, znanstvenike in vse mogoče ljudi, mi je še danes dolgčas po njem. In vem, da nisem edina. Pa vendar v naših mislih ni žalosti. Miško Kranjec je v neki svoji noveli zapisal, da se smrti boji samo tisti, ki ni v svojem življenju ničesar dosegel. Mislim, da je doktor Anton Požar iz svojega življenja naredil veliko. Nekaj mesecev pred smrtjo smo se tega zavedeli tudi njegovi kolegi slavisti in ga kot častnega gosta povabili na Primorske slovenistične dneve v Novo Gorico. Danes mi je lepo ob misli, da smo še pravočasno (čeprav skromno) ovrednotili njegovo delo, da so tudi drugi slavisti videli, kako se da tudi kot osemdesetletnik živeti polno življenje. Prav zato je spomin na doktorja Požarja prijeten in neboleč: s svojo vedrino je dosegel, da se ga spominjamo nasmejani, s svojim znanjem, da se zamislimo nad lastnim delom.

Bojana Pižent-Kompara

Naše literarno ustvarjanje

VEČERNA MOLITEV

Sonce je zašlo. V daljavi so žarele posamezne lučke, sicer pa je bila travnata ravnina potopljena v blede svetlobo vzhajajočega meseca. Po nebu so se vlekle bele štrene oblakov, ki so se nekje daleč na obzorju rdečile v zadnjih ostankih večerne zarje.

Slonel sem na mrzlem opečnatem zidu. Od avtobusa so prihajali še zadnji člani naše romarske skupine in zdaj smo družno škilili na dogajanje nekaj korakov naprej, kjer so v zidu zijala velika železna vrata. Tam sta naša vodiča v treh jezikih - pa še z mahanjem rok - poskušala dopovedati možaku v modri uniformi, da bi radi opravili večerno molitev pod bližnjim spomenikom. Ta ni bil videti preveč navdušen nad to idejo in za trenutek sem celo upal, da mi ne bo treba ob tej uri riniti "tja čez". Toda po kratki in slikoviti diskusiji je nočni čuvaj le popustil in šel iskat ključ. Železna vrata so zaškripala, nekaj cigaret je ugasnilo in vsuli smo se skozi temen prehod.

Makadamska pot je bila še mokra od minule nevihte in v mraku je bilo jasno slišati odmevajoče korake. Gruča romarjev se je razbila na manjše skupine, ki so počasi, ena za drugo, lezle naprej in polglasno klepetale. V moji skupini smo si izbrali času in kraju morda še najbolj primerno temo - govorili smo o duhovih in prikaznih.

Hodili smo po ravni - neskončno ravni - beli cesti, ki jo je na levi spremljala ograja, na desni pa železniška proga. Podnevi smo videli, da je do spomenika približno kilometer hoje, toda zdaj ... zdaj je bilo videti, da ta pot, in z njo ograja, proga in sploh vse na tem kraju, vodi naravnost v neskončnost. Vse je bilo ravno, pravokotno in obupno razpotegnjeno. Pokrajina na obeh straneh ceste je bila videti kot gozd, ki ga je uničil požar. Iz zemlje je štrlelo na desetine visokih črnih senc, ki so se - kakor ožgana debela na pogorišču - vrstile, do koder je segel pogled. Če bi kdo te stebre pogledal od bliže, bi ugotovil, da je njihova površina sestavljena iz umazanih rdečih pravokotnikov. Hodili smo po gozdu opečnatih dimnikov! Med njimi se je čnilo nekaj pustih podolgovatih stavb, ki pa niso kazale nobenih znamenj življenja. Tedaj pa se je pred nami iz teme izvila nova prikazen: Pravokotna lesena uta na štirih visokih stebrih. V mesečini je bila videti kot ogromna štirinoga pošast, ki lomasti po požganem gozdu in išče plen.đ

Sedeli smo v krogu in molili. V praznino med nami sta iz lesenih pragov štrleli dve odsekani jekleni tračnici. Proge je bilo tukaj konec. Za našimi hrbti se je črnila ogromna gmota nesmiselno nagradenih kamnitih blokov, iz katerih je skrivnostno žarelo nekaj sveč.

Prisluhnil sem mehkim glasovom in toplim akordom kitare ter obupno poskušal odmisлити besno lajanje, ki je zateglo odmevalo od vseh strani neba. Pred zaprte oči so se mi potuhnjeno plazile podobe popoldanskega obiska v bližnjem muzeju. Kup kovčkov z napisanimi imeni in naslovi, čop rdečih ženskih las na rumeni vrečevini, majhna pravokotna odprtina v stropu umazane betonske kleti ... Stresel sem z glavo in trmasto ponavljal za drugimi: "... prosi za na grešnike, zdaj in ob naši smrti uri ..." Tedaj je iz daljave zazvenel nov zvok. Sprva ga nisem spoznal. Bil je enakomerno, topo kovinsko udarjanje. Prepletlo se je s pasjim bevskanjem in se razvilo v srhljivo simfonijo, ki je napolnila okolico in grozila, da bo preglasila našo kitaro. Šele mnogo pozneje sem se spomnil, kje sem že slišal tisto razbijanje: bil je zvok vlaka, ki prihaja na peron.

"Le kam so šli vsi ti ljudje?" sem se spraševal, ko sem se z drugimi vračal po isti ravni, razvlečeni "letalski pisti". Še celo podnevi, ko so se tod okrog v sončni svetlobi motovilele gruče turistov in smešni Japonci z videokamerami, še celo takrat je bil ta kraj obupno mrtev in puščoben. Zdaj pa so v nas boljčala razbita okenca istih redkih stavb ob cesti in neprizadeto molčala. Mimo njih so šle vse neizmerne množice človeških bitij, ki so v tistih davnih dneh prihajale sem z obal Atlantika in pobočij Kavkaza, z libijskih peščin in dežele polnočnega sonca. Prišli so sem, s svojimi kovčki, imeni in sanjami, da so se lahko za nekaj ur ustavili tukaj - potem pa odšli naprej. Kam? Kdo bi vedel.

Počasi smo se bližali vhodu. Tema pogovora je zanihala na bombno eksplozijo v olimpijskem parku v Atlanti, ki se je zgodila prejšnjega dne. Psi so še vedno lajali, ko smo se skozi železna vrata vračali v "normalen" svet in se usmerili proti prižganim lučem avtobusa.

Bližala se je polnoč. Avtobus je napolnjevala mehka zelenkasta svetloba. Od vseh strani se je slišalo šepetanje, petje in udarci po kitari. Med sedeži so živahno krožili prigrizki in pijače. Gledal sem te obraze, s katerimi sem v preteklem tednu pohajkoval po ulicah Krakova, plezal v zvonik katedrale v Čenstohovi in pravil vice, ko smo legli v postelje nekega samostana pred Varšavo. Že jutri bo izleta neizprosno konec in ostal bo le lep spomin, nasmehi na zbledelih fotografijah in čarobna imena tujih mest v ušesih. In prešine me nora misel: "Morda bom nekega dne v prihodnjem stoletju znova zagledal katerega od

teh obrazov, kako se skupaj z mano med kričanjem in pasjim lajanjem spušča po stopnicah v klet, kjer naj bi bila kopalnica s tuši. Se mu bom zarežal? Se bom razjokal?"

Iz črnih misli me je zbudil vodičev glas: "Pripravite potne liste! Bližamo se češki meji."

"Upam, da bodo cariniki manj tečni kot tisti nočni čuvaj," je dodal ženski glas.

Šaljivec v ozadju avtobusa je že imel pripravljen odgovor: "Za stražarja v lagerju se mi je zdel jako prijazen."

Zaslišal se je smeh in v somraku so se zableščale vrste belih, režečih se zob. Avtobus je drvel skozi noč proti domu, za nami pa je ostajalo ujeto v neskončnost svojih ograj, prekrito z odejo trave in poljskega cvetja in oblito z nežno mesečino - taborišče Auschwitz.

Martin Valič

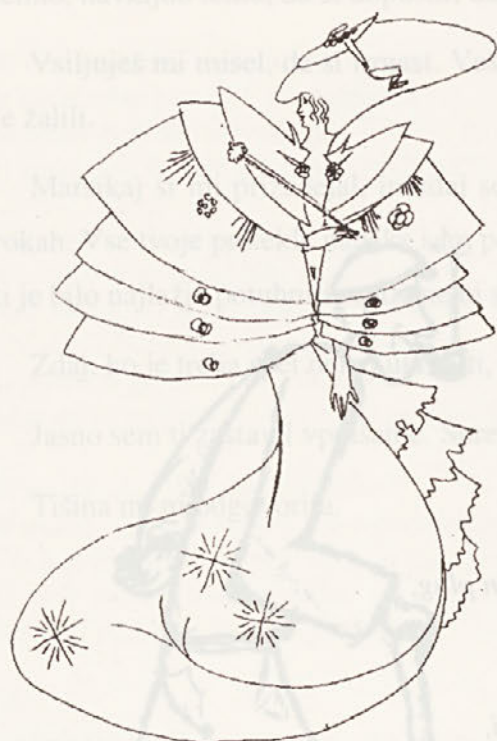
NA KRATKO

Značilnost dobrega sloga je jedrnatost, zato ne bom po nepotrebem tratil besed in se izgubljal v puhlicah vsakdana, ko pa je vendar toliko pomembnejših stvari, katerih zanemarljivost je nična ob pogoju, da ...

*Khm!
Sorči.
Ne bom več.
Torej:
Kocka mi je spet padla.
Na tla. Tja,
kjer me bodo naši,
brez slovesa in
brez popisanega lista.
Hladna kovina v hladni roki,
hladna kovina v hladni glavi.
Morda celo v zidu.
Izpraskali jo bodo in
merili po dolgem in počez.
Ah, nove rožnate tapete.
Rekli bodo: Kako?
Ne bodo rekli: Zakaj?
Morda pa bodo.
Kaj jaz vem.
Le slani dež bo še zalival okna
skozi katera niso znali videti.*

Bojan Albahari

MLADIČI

Moja mačka je dobila mladiče.
Živahni so, igrivi in poredni.
Majhni so še.
Dal sem jim imena, vsakemu posebej.
Aviditas, malitia,
odium, ignoratia,
superbia, invidia.
Šest jih je.
Nekega dne me sestra vpraša
(mahnjena je nanje):
"Kam sem jih vendar skrila?"
"Ni jih več", pravi.
Ko bi le bilo res.
Vem, da jih je stara spet nekam premestila
namignem ji na minulo nevihto,
hudournik za hišo je narasel.
Ko bi le bilo res.
Trdoživi so,
devet življenj ima
vsak izmed njih.
Ko bi le bilo res ...

Bojan Albahari

IZGINI

Žolna v glavi
tolče, tolče.
Črvi vrtajo
skoz in skoz.
Ne moreš spati,
sanjati.
Kako kljuje,
kljuje, kljuje.

Ritem!
Akordi, vokal,
hreščeč, teksti
brž napolnijo votline
in grozljivega jeka
ni več slišati.

Gibanje, tresenje
noge, glava, telo,
skakanje čim više
po taktu
pomaga
in zamolklo tolčenje izgine.

Ležim in poslušam
v temi, v postelji
in postane me strah,
spomnim se,
da bo glasba prenehala
in ostal bom sam,
sam s svojimi ljubljenci,
žolnami, črvi, krokerji.

Bojan Albahari

VRTINEC

*Vsako mesto ima arterijo,
od koder krvavi, avenijo ali bulevar
in nekoga, ki krono nosi.*

*Uničena življenja -
vrednot jim primanjkuje -
ostankom mesta dogmatski
samodržec ukazuje.*

*Obljuba, da pojdemo v raj,
rešitve ne prinaša,
vrtinec prihaja,
nadme vrtinec prihaja.*

*Ko je tovarna šla v stečaj, je izgubil tudi dom,
krvavo zaslužene prihranke, za zadolžnice dal je vse.
Generacije z zagotovljeno službo izginjajo kot konj in plug,
pomagal mu ne bo nihče, niti socialne službe.*

*Moj stari se je prebijal skozi težko življenje,
pil, da bolečino bi odgnal, je v nikogaršnji slepi ulici,
preklet naj bom, če sem zato oropan svojih sanj,
garajoči proletariat perspektive ima vse manj.*

*Deželo, ki znotraj gnije že leta,
delavski razred nosi na plečih,
starega so mi vklenili na dvorišču,
videl sem skozi oči, solza polnih.*

*Obljuba, da pojdemo v raj,
rešitve ne prinaša,
vrtinec prihaja,
nadme vrtinec prihaja.*

Tim Armstrong / Mat Freeman, prevedel Bojan Albfahari

JAZ TE NE POTREBUJEM VEČ

Stopi korak naprej in mi povej, kdo si. Kot da ne bi znal nič drugega, kot skrivati se za nekimi prečudnimi imeni, hočem reči vrstnimi in kakovostnimi pridevniki. Tudi jaz sem odrasel in mi vse te skrivalnice niso všeč. Smrdijo po nečem, kar praviš, da odklanjaš.

Brez tebe tudi mene ne bi bilo. Ne bi bil tak, kot sem, kar pa je spet narobe. Očitno si nisem kriv, vendar te možnosti že od vsega začetka naše agonije ne dopuščam. Kaj se to

pravi? Pridržuješ zase mnogotere pravice in zahtevaš marsikatero žrtev. Očitaš žitu slabo letino, navkljub temu, da si dopustil, da ga je prerasel plevel. Lahko bi vedel. In si.

Vsiljuješ mi misel, da si trmast. Veš, samoljubje je grda lastnost, ti, ki ne dovoliš, da bi te žalili.

Marsikaj si mi prizadejal, in zdaj se sklicuješ na usodo. Spomni se, da je vse v tvojih rokah. Vse tvoje pretekle napake sem pozabil, zdaj pa je počasi dovolj. Še zaupal sem ti, pa ti je bilo najlažje potuhniti se, da ne bi slišal mojih klice, a?

Zdaj, ko je treba spet nekaj ukreniti, kje si?

Jasno sem ti zastavil vprašanje. Spregovori zdaj, ali pa molči za vedno.

Tišina mi ni odgovorila.

Bojan Albahari

VEČER

*Sonce vztrajno, mirno se je upognilo
za goro, temačne lise vsililo v nebo.
Le zadnji žarek dražljive nezvestobe
zarisal ravni črti v goro
in mednje vtisnil svetli prostor
je za tiho meditacijo.*

*Življenja tok v zajedu zemeljski - dolini
se je obrnil.*

*In tihe sence, ki pod noč
se v večera senci zbirajo,
da v nevidnosti očem
obračajo še rek deročih tok.*

*Zakaj je sem zabredla
vsa prihodnost naša,
zakaj deročo reko naj mladina
gor bi obrnila,
ker ve,
da se bo utopila?*

Marko Baša

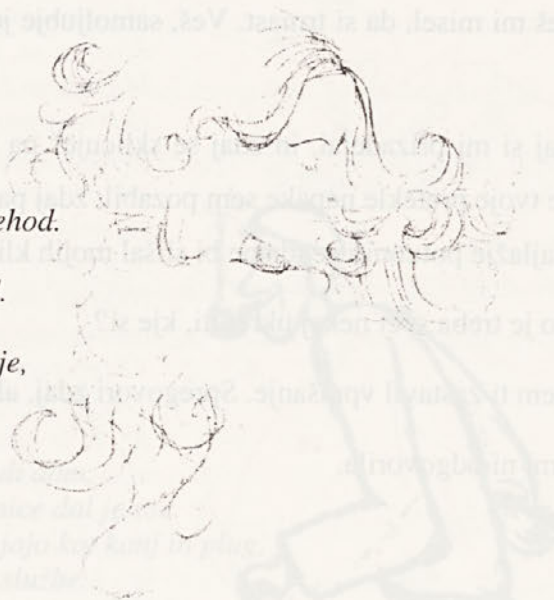
ŽIVLJENJE

*Življenje je kakor težka igra,
igra, ki ne igraš je sam.
Je igra sreče in trpljenja,
je igra, kjer nič ni zaman.*

*Cel roman je en sam dan.
Poln je prigod, če greš na en sam sprehod.
In čeprav si zaspan,
se kot gospod ne rešiš sanjskih zablod.*

*Ni lahko življenje, če je v njem trpljenje,
ki sprašuje za smisel pojma ekstaze,
ti jemlje svobodo in daje
le suh kruh in vodo.*

*Zato včasih čutiš potrebo, da jokaš,
da solze točiš nad vso bedo,
nad bedo, ki uničuje ti gredo,
na kateri je vse, kar imaš.*

Marko Baša

ŽIVETI V VESELJU

*Rad bi videl trate,
lesketajoče se zelene kaplje.
Ne solz v tvojih očeh.
Rad bi videl cvetlice
sredi te trate - vedi
cvetijo le zate.*

*Rad bi zaznaval življenje
-utripajočo lučko
proč naj gre trpljenje.*

*Rad bi zaduhal vonj,
-opojni vonj po življenju,
ki me privablja.
Iztenil bi roko,
pritegnil ljudi,
-daj, z mano življenje uživaj še ti!*

Ingrid Kovšca

SI VIDEL OBLAKE

*Si videl oblake, v plamenih žareče,
si videl obraze v njih plameneče?
Si slišal besede neizrečene,
si videl, kaj je, kar v pogubo jih žene?*

*Vem, videl si, govoril,
a vendar nisi vedel, kaj si storil.
Nisi vedel, da žarečo peno sred' neba
vžgala je ljubezen, tleča pod pepelom,
ki pustil si ga tam - na pogorišču sreče.
Mar nisi čutil, da pod njim živ plamen še trepeče.*

*Si mislil, da ljubezen kar umre?
Si mislil, da lahko takoj vse v pozabo gre?
Prah si in v prah se povrneš - si mar mislil to?
O, Bog pošilja ti oblakov sto, da ti zbudijo dušo,
ker ona pač ne sodi tja - pod rušo.*

*Molčiš?
Oblaki pa žarijo ...
Bežiš?
Oblaki kar žarijo ...
Praviš, da želiš povedati resnico,
a vendar kar molčiš.*

*Vem, zakaj molčiš.
Molčiš, ker ljubiš obraz v nebo vkovan,
molčiš, ker z rokami zakrivaš si dan,
molčiš, ker s težo laži si na tla prikovan.*

*Veš, enkrat boš moral priznati,
enkrat boš moral spoznati,
da si jo ljubil nesmrtno,
tako, da želiš poiskati nebo,
želiš pobegniti in ustaviti čas,
samo da bi enkrat spet božal dragi obraz.*

Ingrid Kovšca

*Ko s solznimi očmi zrem tja v temo
in iščem pot, ki vodi le do tebe,
pozabim brž na druge vse potrebe,
a žal obup odvzel mi je vso vnemo.*

*Saj pravijo, da upati le smemo,
čeprav te ni tu, ljubljene jasnine,
se tvoje ime v moje misli vrine,
saj vendar - naj si še to prepovemo?*

*Morda se nikdar videla ne bova,
življenje spremljala bo bolečina,
srce bo brez zaščite, brez okova.*

*Morda v srce prodrta bo milina,
ki mi prinesla upanje bo znova,
da bo premagana noči sivina.*

Darja Gnezda

SPOMINJALA SE BOM

*Mrzel veter je zunaj nocoj.
Hladnost tvojih odsotnih oči.
Pot zvezda spozna . . . tvoje misli.*

*Spominjala se bom,
spominjal se boš
zvezde, ki je prišla nocoj.*

*Tu je misel, ki razkriva tvoje spomine.
Vizija nad časom,
ko je bilo spoznanje že tako utesnjeno.
In potem se že čudimo, kako zvezde
lahko kradejo druga drugi sanje
iz točk, ki so neopazne . . . "Res je!"*

*Spominjala se bom,
spominjal se boš
zvezde, ki je padla nocoj.*

*Ko strmiš v večerno nebo
in se izgubljaš v svojih spominih,
mogoče vidiš oči slovenskega naroda
Ne prikrivaj "To si ti!"*

*Spominjala se bom,
spominjal se boš.
Oh, mar ne moreš videti te svetlobe,
te pretkane zvezde?*

Ana Lahajnar

ŠESTA DIMENZIJA

13. december 1996, petek

Ozrl se je okrog: "Kaj pravzaprav sploh iščem tukaj, na tem strašnem podstrešju? Ah, saj res. V šoli so nam omogočili, da tretješolci lahko pripravimo razstavo starih predmetov, s prodajo katerih bi lahko zaslužili nekaj denarja za maturantski izlet."

Z roko si je utiral pot skozi pajčevine, ki so prepletale hladno podstrešje. Bilo je srhljivo, ko je gledal različne predmete, zasute v prah. Ustavil se je pri enem izmed mornarskih zabojev in obrisal prah z njega. S težavo je prebral: Zemljevidi sveta, zrisani do leta 1290 pred našim štetjem. "Ha, ha, ha. Ta je pa dobra!" se je zasmel, "takrat še Evrope niso poznali, kaj šele, da bi se jim sanjalo, kakšen je svet." Umiril se je, zapihljala je sapa, kot bi nekdo odprl vrata na podstrešje. Za trenutek je prisluhnil, a ker ni bilo nič, je nadaljeval z odkrivanjem. Odprl je zaboj in vzel iz njega nekakšen zvitek. Bilo jih je poln zaboj. V štirih barvah je bil zrisan zemljevid Severne Amerike. Presenetilo ga je, ker je bila vidna zahodna obala Evrope. Iz zaboja je vzel še nekaj zvitkov, jih razvil in postavil zraven prvega. Ujemali so se, tako je sem kmalu imel pred seboj celo Severno in Južno Ameriko ter Evropo. V spodnjem desnem robu je bila obala, za katero ni mogel ugotoviti, s svojim znanjem zemljepisa seveda, kateremu kontinentu bi pripadala. Po tleh je razgrnil še druge tri zemljevide iz tega zvitka, tako da je imel pred seboj zrisane vse kopnine in morja. Tihi ocean je bil precej večji, kot je na današnjih zemljevidih. Pod Grčijo je bila celina, katere obala je bila na prvi karti. Čeznjo je s črnim pisalo: ATLANTIDA. Za to izginulo celino je že slišal, a je ni poznal na nobenem pravem zemljevidu. Nejeverno si je še nekaj časa ogledoval papirje. Nato je ironično vse zavil in spravil v zaboj. Spustil je pokrov. Ponovno je lahko prebral: Zemljevidi sveta, zrisani do leta 1290 pred našim štetjem. "Ampak," je začel razmišljati, "kolikor vem, do tega leta sploh ne poznamo nobenega zemljevida, razen Herefordovega zemljevida Evrope."

Obrnil se je in stopal naprej po podstrešju. Pod nogo mu je zaškripala preperela deska. Hitro se je prestopil in prisluhnil. Zazdelo se mu je, da je slišal še nek drugi zvok. Pomikal se je ritensko in oprezno nadaljeval. Naenkrat se je sunkovito obrnil, ker je zadel v nekaj trdega. Togo se je zagugalo, da je zadnji hip uspel, da se ni prevrnilo. Bil je grški metalec diska, izklesan iz črnega marmorja. Pravzaprav se je počutil, kot da stoji v kiparjevi delavnici. Povsod okrog njega so stali kipi. Večino od njih je prepoznal: Pieta, Mojzes, Mislec, Emonec ... Toda umetnost ga ni veliko zanimala. Odpravil se je proti oknu na koncu podstrešja, skozi katero je prihajalo le malo svetlobe.

Za to hišo je vedel, da je v njej prebival mož, ki smo ga otroci, ne vem zakaj, klicali Veliki Vseved in se je iz svoje hiše prikazal le vsaka dva meseca. Kaj več ni o njem mogel povedati nihče. Izginil je pred petimi leti ali bolje povedano: že pet let ga nihče ni videl. Mislijo, da je umrl v samoti, a njegovega trupla sploh niso našli. Niti ostankov ne.

Dnevna svetloba mu je za trenutek zaprla oči. Skozi okno se je videlo staro zidovje hiše, ki je gotovo nekoč pripadala bližnjemu gradu. Nekoč mogočna stavba je bila sedaj obraščena z bršljanom, po strehah je rasla trava.

Iz zamaknenosti ga je zdramil čuden šum. Zdelo se mu je, kot da ga nekdo opazuje. Oprezajoč vsaj za kakšno podgano, ki bi mu pregnala strah, je v desnem kotu temačnega podstrešja zagledal delovno mizo. Stopil je za korak v okensko lino. Zdelo se mu je, kot da bi delovno mizo nekdo uporabljal tik pred njegovim prihodom. Ampak kako, saj ni nikogar videl, ki bi podstrešje zapustil ali bil celo ves čas skrit nekje med vsemi temi coprnijami? Stopil je do mize. Na njej je ležala knjiga, popisana do polovice. Na debeli platnici je pisalo: ŠESTA DIMENZIJA. Ob knjigi je ležalo pero, potopljeno v svežo tinto. Kot strasten knjižni molj je knjigo vzel v roke in jo prelistoval. Vtem se je spomnil, kakšna je njegova naloga. Ker se mu je knjiga s svojim videzom priljubila, jo je dal pod pazduho in jo odnesel domov. To je bila tudi edina stvar, za katero je opeharil staro podstrešje.

P.S. Dragi Janko. Prosim, pridi čimprej k meni domov. Vse ti bom razložil.

Matic

Še enkrat sem prebral podpis. Nisem se mogel motiti. Bil je pravi. Da se kaj takega zgodi tako mirnemu fantu? Take stvari sem do zdaj bral le v pravljicah. Z Maticem sva bila dobra prijatelja. Zadnjič sem ga videl pred dvema tednoma. Vedno je bil molčeč v družbi. Z njim si se lahko mirno pogovarjal ure in ure, ampak v njem ni bilo trohice pustolovstva. Zato sem bil še bolj vznemirjen, da mi kar naenkrat pošlje strgano stran iz dnevnika in pripiše, naj se čim prej oglasim pri njem. Vzel sem sendvič, se oblekel in stekel na ulico. Do Matičevega doma je bilo kakih petnajst minut. Bil je na drugem koncu vasi.

Potrkal sem na vrata. "Kar naprej," se je oglasil ženski glas. Vstopil sem. Nasproti mi je stopila Matičeva mati Ana. Nasmehnila se mi je in me povabila noter. Še preden sem lahko zinil besedico, sem sedel za mizo in jedel piškote. Vedno sem bil lepo sprejet v tej hiši. "Kako to, da si po tako dolgem času zopet prišel k nam?" Glas je imela enak, a v obraz je močno shujšala. Videlo se je, da se nekaj dogaja in jo mučijo skrbi. "Prišel sem obiskat Matica. Že dolgo se nisva videla," sem odgovoril. Izraz na obrazu se ji je hipoma spremenil: "Ampak veš ..." Usedla se je na drugo stran mize in sklonila glavo, kot bi

gledala, kaj dela z rokami: "Ne vem, če ga lahko dobiš. Zadnje čase nič ne je, še vidim ga malo. Stalno je zaprt v svoji sobi in noče slišati, če ga kdo kliče. Upam, da je vse v redu z njim." Mogoče je kaj v zvezi s čudnim pismom, ki sem ga dobil, a kot je kazalo, ni ona o tem nič vedela. "Pa me lahko vseeno peljete k njemu, mogoče mu bo dobro delo, da ga obišče star prijatelj?" Povzpela sva se po stopnicah. Pred njegovimi vrati je pazljivo zaklicala: "Matic!" Iz sobe se je zaslišalo godrnjanje. Živčno sem se oglasil in ga poklical po imenu. Po podu so se zaslišali koraki in vrata so se na stežaj odprla. Ana se je nagnila k njemu, da bi mu nekaj očitala, a ni imela časa. Potegnil me je v sobo in zaklenil vrata. Nadaljnje materine klice je ignoriral. Obrnil se je k meni: "Prebral si moje pismo. Iztrgano stran iz dnevnika sem ti poslal zato, ker nimam preveč časa za pisanje. Upam da je bilo dovolj nazorno opisano, kaj se mi je zgodilo." Gledal sem mu v oči. Bile so rdeče in solzne, kakor bi teden dni nič ne spal in se učil za zelo pomemben izpit. Nadaljeval je: "Knjigo, ki sem jo dobil, sem prelistal in se pozneje poglobil v branje, ko sem odkril, zakaj sploh gre. Razlaga prehod v šesto dimenzijo in kaj to sploh je. Sprva sem jo bral kot knjigo, kmalu pa sem začel razmišljati, da bi to pravzaprav bilo res mogoče. Strokovne razlage, podprte s strokovnimi dokazi, so me o tem prepričale. Vredno je poskusiti, če vse to res drži. Kar sem videl na podstrešju in bral v knjigi, me je prisililo, da sem se začel zanimati za vse, kar je bilo v zvezi z Velikim Vsevedom. Obiskoval sem ljudi, ki so se moža spominjali in ga vsaj malo poznali. Prav tako sem se tudi ponovno vrnil na staro podstrešje in pregledal vse, kar se je na njem skrivalo. Po podatkih, ki sem jih tako zbral, sem lahko sklepal, da je bil Veliki Vseved hipnotizer, kakršnega svet ni in ga ne bo poznal. Ljudje so se ga izogibali zaradi njegove mogočne grde postave in grobosti. Tako je imel dovolj miru, da se je poglobil v svoje delo. Z globoko hipnozo je dosegel možgansko valovanje, ki vzburja duhove mrtvih. Z njimi se zlije in postane to, kar so oni. Ko se zbudi, njegova močna volja potegne na dan, kar je sprejela njegova podzavest. Lahko rečemo, da je imel znanje vseh prednikov, s katerih duhovi se je zlil. Na tak način je lahko ustvarjal umetnine, ki so na njegovem podstrešju. To so kipi, slike in drugo, kar sem že omenil. Prav tako mu je uspelo zrisati zemljevide, ki so nekoč že obstajali, a so se izgubili. Ker od leta 1290 pr. n. š. naprej imamo zemljevide, se je zanimal le za tiste, ki so nastali prej. Torej je bil Veliki Vseved kljub svoji grobosti in grdi postavi izredno sposoben in pameten mož."

Moji mali možgani so težko sproti dojemali, kaj mi je hotel povedati, zato sem ga prekinil: "Ampak Matic. Zakaj te je to tako vznemirilo, da nič ne ješ in da sploh ne hodiš iz svoje sobe, zaradi česar tvojo mamo strašno skrbi? In omenjal si, da boš nekaj poskusil. Kaj si sploh hotel s tem povedati? Saj tukaj ni kaj poskušati!" "Ne prekinjaj me, nisem še

končal. Torej. Na podstrešju je bila, kot sem omenil, delovna miza in na njej knjiga. Vse je bilo pripravljeno, kot da bo vsak trenutek prišel kdo in nadaljeval s pisanjem. Motilo me je to, da je bilo ostalo podstrešje, kot da bi že pet let nihče ne stopil tja. Vzel sem knjigo in se vrnil domov, a me še sedaj spremlja občutek, kot da bi nekomu ugrabil knjigo izpred nosu in da jo ta povsod išče in tarna. Ampak pustimo moje občutke pri miru. Zanimivo je, da je knjiga pisana, kot bi nekdo zapisoval ugotovitve svojih raziskovanj. Zopet poudarjam, da mislim, da sem jo ugrabil piscu izpred nosa. Knjiga je edino delo, kar sem ugotovil po drugem sprehodu po podstrešju, ki ga je Veliki Vseved ustvaril sam. V njej so izsledki dolgega raziskovanja, kar dokazuje letnica na naslovnici in skoraj sveže črnilo na zadnji strani, ki sem ga opazil, ko sem knjigo prvič vzel v roke.

Z visoko stopnjo koncentracije, ki jo je sposoben doseči le zelo sposoben hipnotizer, izkušen v avtogenem treningu, ustvariš meddimennonvizualna vrata ali bolje rečeno si jih predstavljaš, skozi katera vstopiš v šesto dimenzijo.

Razlaga šeste dimenzije pa je taka:

To so negativne vrednosti ne-vektorskih količin, ki jih poznamo iz fizike."

Zopet sem ga moral prekiniti: "Počasi, počasi. Če prav razumem, je Veliki Vseved z odkritjem teh, kakor praviš..." "Meddimennonvizualnih vrat..." "Da, teh meddimenzualnih..." "Ne. Meddimennonvizualnih!" "Da, da, teh vrat, obrnil vse dosedanje trditve na glavo. Torej v našem svetu treh dimenzij obstajajo še tri dimenzije?" "Prav praviš. Za primer lahko vzameš kredo, s katero rišeš po tabli. Rišeš lahko, dokler krede ne porabiš. Če pa bi še naprej risal, bi risal z negativno vrednostjo prvotne dolžine krede." "Če pomislim, bi po tej teoriji ne naredili napake, če bi od štiri metre dolge palice odrezali deset metrov. S tem si odrezal tudi šest metrov palice iz šeste dimenzije." "No, tako, vidim, da razumeš. Vsaka stvar na tem svetu ima še svojo negativno vrednost. Če preizkus uspe, bom dokazal svetu, da lahko uporabljamo še negativne vrednosti zlatih količin na zemlji."

Skozi okno je zapihala hladna sapa, ki me je streznila. Vsaj mislil sem tako. Pogledal sem Maticu v oči. Bil je prav čuden. Z mislimi je bil nekje daleč. "Ampak če je vse to res, zakaj se tega ni kdo že prej domislil in uporabil?" Enostavno je odgovoril: "Ker ni bilo nobenega dovolj sposobnega, ki bi to zmožel." "Ja, ti pa si dovolj pameten!?" "Ne jaz, ampak Veliki Vseved je bil tako sposoben. Z znanjem, ki si ga je pridobil pri srečanjih z duhovi, se je lahko lotil tega, kar ni zmožel nihče do sedaj. In prav škoda ga je, da je izginil. Ni mu uspelo priti stvari do dna. Kljub temu da je bilo vse skupaj dokaj resno, si nisem mogel kaj, da se ne bi smejal: "Ha, ha. In ti misliš, da je tebe usoda določila, da

dokončaš njegovo delo? Delo največjega znanstvenika vseh časov, kakor mu praviš?" Srepro me je pogledal: "Ne smej se. Resnično sem poskušal z avtogenim treningom - z vrsto hipnoze doseči zadovoljivo stopnjo koncentracije, ki je potrebna za ustvaritev prehoda v šesto dimenzijo. Ampak ugotovil sem: če bi se tako počasi učil hipnotizerstva, bi moral čakati vsaj sto petdeset let. In to je uganka, ki bi jo moral Veliki Vseved razrešiti v nadaljevanju knjige: Kako naj navaden zemljan doseže šesto dimenzijo?" "Torej," sem rekel, "ti verjetno ne boš čakal sto petdeset let, zato opusti to bedno misel na obisk pravljničnega sveta in začni ponovno živeti, kot si poprej. Poglej svoje domače, kako so v skrbeh zate. "O tem sploh ni govora. Pravzaprav sem prišel na misel, da bi skušal sestaviti Avtomatični avtosugestivni subvibracijski superpospeševalnik, s katerim bi v kratkem času dosegel zadostno skoncentriranost. Električno valovanje bi vzpodbudilo moje možgane, da bi hitro dosegli valovno dolžino, značilno za globoko hipnozo." Ko sem dojel njegov način, s katerim je hotel oditi v šesto dimenzijo, mi je začel razlagati, kako deluje in kako upravlja s strojem, ki ga je sestavil za ta postopek. Pravzaprav sploh ni vedel, ali deluje. Poskusni zajček je bil lahko le človek - on.

Kmalu sem razumel. Pisma, ki mi ga je napisal, ni napisal zato, da bi si olajšal dušo ali nekemu zaupal svojo skrivnost, ampak da bi mu pomagal spraviti se skozi meddimenzionalna vrata. Nisem mu hotel pokvariti veselja. Zamišljen sem gledal na Avtomatični avtosugestivni subvibracijski superpospeševalnik. Čuden lesteneč iz žičk, raznih uporov in diskov, obešenih na obroč lestence. Ti diski so me spominjali na pomanjšane satelitske antene, ki jih imamo po naših domovih. Lesteneč je visel nad železno ploščo, veliko, da bi se nanjo lahko ulegel človek s skrčenimi nogami. Oba, lesteneč in železna plošča, sta bila povezana z navadnim majhnim ojačevalcem zvoka. Nasmehnil sem se čudni napravi, a se vseeno obrnil k Maticu: "Jaz sem pripravljen, ampak pazi se, če me vlečeš za nos." Nasmehnil se mi je. Nič ni odlašal. Stopil je k omari, jo odklenil in vzel iz nje debelo knjigo. Ni mi je pokazal. Po platnicah sodeč je bila to knjiga s starega podstrešja. Oblečen v tuto iz umetne mase, je stopil na ploščo, se usedel na stol, ki ga je nanjo položil, in mi namignil, da lahko začnem z postopkom. Stopil sem do ojačevalca in ga vključil. Zaslišalo se je visokofrekvenčno brnenje, ki ga je povzročil superpospeševalnik, ko se je napajal z električnim tokom. Na plošči je popolnoma mirno sedel Matic s knjigo v roki. Mislim, da jo je potreboval, ker so bile v njej zapisane formule, ki jih uporabljaš za uspešnejše hipnotiziranje. Ko je bila napetost v lestencu in v plošči dovolj velika, sem z gumbom za nastavitev glasnosti levega in desnega zvočnika izenačil napetosti v obeh komponentah. Vključil sem valovanje med ploščo in lestencem. Prah, ki

je bil v zraku med valovanjem, se je zasvetil, kot bi nekdo z vrha posipal zlat prah. Z gumbom sem večal hitrost valovanja, dokler se ni kazalec moči znatno dvignil. K moči valovanja med obema komponentama se je torej pridružilo še možgansko valovanje. Obe skupaj sta zvečali moč. Usedel sem se na posteljo in čakal. Približno dve uri naj bi potreboval, da se Matičevi možgani privadijo na valovanje iste frekvence, nato šele lahko nadaljujemo s poizkusom. Začel sem hoditi po sobi gor in dol. Vsake toliko časa sem se naslonil na zid in opazoval. Sedel je nepremično, z očmi uprtimi v knjigo. Pravzaprav je bilo videti, kot da gleda skoznjo. Ko se je bližala druga ura čakanja, sem postal pazljivejši. Obrazne mišice so se sprostile in telo se je rahlo usločilo. Svoje delo sem torej lahko nadaljeval. Frekvenco valovanja sem moral dvigniti za nekaj hercev. Prilagojeni možgani so temu naraščanju sledili in kmalu smo dosegli zaželeno hitrost. Sedaj so bili možgani zelo dovzetni za vsako spremembo in vse se je zelo hitro skladiščilo v podzavest. Matic je dvignil glavo in trdo zrl vame. Počasi se je dvignil s stola in stopil proti robu plošče. Nekaj se je obotavljal.

Postal sem zaripel v obraz. Tukaj sem samo zgubljal čas. Iskal sem besede, kako naj ga naderem, zakaj me je tako potegnil za nos, jaz pa sem mu kot prijatelju zaupal.

Še vedno je zrl vame. Počasi sem se umiril in se začel tresti. S hrbtom sem lezel ob steni proti tlom in se zvijal v klobčič. Knjiga, ki jo je Matic nosil na iztegnjenih rokah, je namesto, da bi me zadela v glavo, izginjala v nič. Z rokami sem si pokrtil obraz, da ne bi bil ves pošprican od krvi. Začutil pa nisem nič. Roke so izginjale v zrak, kot bi jih rezal z nožem, milimeter za milimetrom. Videl sem mu vse žile, kosti, mišičevje ... In nisem kirurg, da bi lahko toliko časa našteval, kaj vidim. Dajala me je slabost ob pogledu na izginjajoča tkiva.

Maticu je uspelo. Tako trdno je veroval, da so pred njim vrata, ki vodijo v svet negativnih vrednosti, da je lahko stopil skoznja in izginil.

Okrog mene je bilo vse tiho. Pravzaprav je precej brnel superpospeševalnik, a ga nisem več slišal, ker sem se privadil nanj. Merilec valovne moči je padel, torej Matica ni bilo več v obsegu teh valov. Lahko sem izključil superpospeševalnik. Dosegla sva, kar sva hotela.

Soba je postala ponovno čisto navaden prostor, le da je s stropa še vedno visel čuden lestenec in je na tleh ležala železna plošča. To je v meni vzbudilo dvom. Saj samo sanjam. Stopil sem do vrat in jih odklenil, da sem lahko stopil na stopnišče. Omamljal me je vonj po pečenki, ki je prihajal iz kuhinje. Moji koraki po lesenem podu so me izdali Matičevi mami: "Matic, Matic, si ti?" Ostal sem tiho, saj mi ni bilo do pogovora. Stopil sem v

kopalnico in si z mrzlo vodo umil obraz. Voda me je osvežila, počutil sem se bolje. "Oh kakšna mora. Novo jutro - nov dan." Veselje pa ni trajalo dolgo. Ko sem stopil k brisači, sem se začudil: "Saj to ni moja brisača, kje sploh sem, kaj počnem tukaj. Ne. Vse skupaj res niso bile sanje. Res sem pri Maticu. Pri Maticu, starem prijatelju. Zagotovo, saj je tudi "mama" mislila, da sem Matic. Klicala je Matica, ki ga sploh ... Kaj? Saj res!" Stekel sem proti sobi. Z vso silo sem pritekel pred Avtomatični autosugestivni subvibracijski superpospeševalnik. Da, da. Matica sem poslal v šesto dimenzijo. Zmrazilo me je. Kaj sem sploh naredil Maticu?! Vse je videti tako enostavno: s superpospeševalnikom si je pomagal predstavljati meddimenzionalna vrata, stopil skozi in sedaj se sprehaja po svetu negativnih vrednosti - čreva so se mu obrnila, a še vedno jih uporablja. Ko se bo naveličal, se bo vrnil. Lahko pa, da ni vse tako enostavno. Kaj če je Matic vse narobe predvideval? V neki detektivki sem gledal, kako so hudodelce pošiljali v neskončnost. V brezmejnem prostoru bodo lebdeli neskončno časa. Neskončno bodo trpeli. Jaz ne morem vedeti, kam je izginil. Zagotovo pa lahko trdim, da ga v tem svetu ni, saj sem ga videl, kako je odhajal. Ali pa ... Kaj pa, če je stroj hipnotiziral mene in sploh ne vem, kaj se v resnici dogaja. Mogoče je Matic tukaj ob meni, pripeljal je zdravnika ... Jaz pa v hipnozi nikogar ne vidim in ne čutim ničesar? Skrbi pa me, kako se godi Maticu v šesti dimenziji, kjer v resnici sploh ni. Ampak kaj morem? Sedaj sem tu in ne vem, kaj se v resnici dogaja.

Ulegel sem se na posteljo in gledal v strop. Čakal sem, da me kdo reši. Zunaj je bila že tema. Zaprl sem oči in se umiril. Kmalu sem sanjal o dekletih ..., kako jih dražim ... jej, kako so se jezile (to mi je pri puncah všeč).

Sredi noči sem odprl oči. Zbudilo me je hropenje, ki je prihajalo s sredine sobe. Preplašen sem odprl svetilko in pogledal po sobi. Nikogar ni bilo, tudi hropenja nisem več slišal. Ah, verjetno se mi je le zdelo. Malo sem počakal, nato pa spet legel. Ob lepih sanjah sem se ponovno sprostil, pa ne za dolgo. Hropenje se je ponovilo. Počasi sem vstal s postelje in pogledal podnjo. Mogoče je semkaj zašla kakšna mačka ... Tolažbe pa ni bilo. Pod posteljo je bilo vse v najlepšem redu. Tokrat se nisem ulegel. Usedel sem se na rob postelje in čakal. Naenkrat sem iz sebe izdahnul v prav nizkem in tihem tonu: aaaah. Več nisem utegnil. Sredi železne plošče, se je prikazala bleda roka in se krčevito stiskala. Videti je bilo, kakor da išče oporo, kamor bi se prijela. Šele sedaj mi je kapnilo, kaj se je zgodilo včeraj in da prihaja nekdo, ki me bo rešil, pravzaprav nekdo, ki se hoče rešiti.

Stopil sem na ploščo, da bi zagrabil za roko in ji pomagal. Močno sem sunil z roko, zgubil sem ravnotežje in padel na roko. Začuda. Roka je bila le obarvan zrak. Nisem je mogel zagrabit in tudi zbolelo me ni, ko sem padel nanjo. Torej, nič nisem mogel

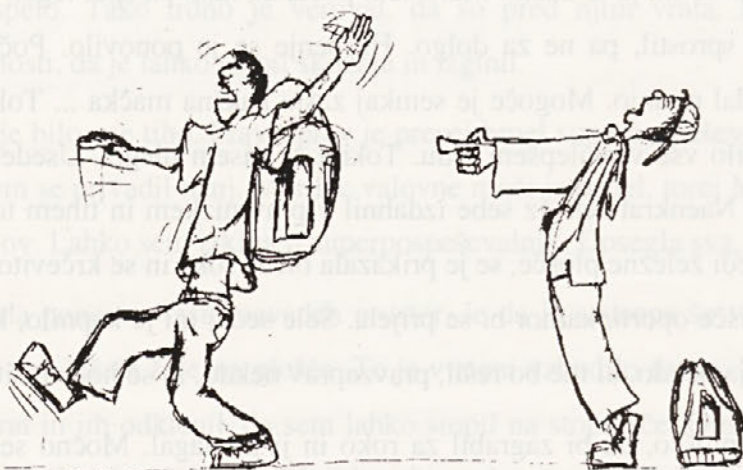
pomagati. Roka se je še vedno stegovala proti meni, proseč pomoči. Če bi se umaknil za njo, bi se pred mano pojavila slika, ki sem jo videl včeraj, ko je odhajala skozi nevidna vrata. Roka je potegnila za seboj celo telo. Hropeče je ležalo na tleh. Zopet sem se sklonil, da bi pomagal. Bilo je brez uspeha. Saj res. Rekel mi je, naj poskusim z valovnim šokom, če ga ne bom mogel zbuditi. Pripravil sem se za ta poseg. Moč in hitrost valovanja sem na ojačevalcu dal na MAX in ga vključil. Zabliskalo se je in Matičevo telo se je streslo. Še malo in začel se je premikati in stokati. Valovni šok, enostavno povedano, je skoraj isto, kot da vam udari strela v TV-anteno. Na zaslonu lahko vidite le riž, dokler sistema ne popravimo. Matičevi možgani, ki so že delali v našem svetu, so se ob šoku zmedli. Počasi so se spet zbrali in se vrnili na svoje prvotno valovanje. Sedaj je bil v sedanjosti in realnem svetu. Stopil sem do njega. Prijel sem ga ravno za rano, roko sem imel vso krvavo. Previdno sem ga položil na posteljo.

Pok valovnega šoka je zbudil celo hišo, najprej je v sobo pritekla mati, za njo pa sta ji sledila oče in obe hčerki. Ko je mati videla poškodovano telo na postelji, je presenečena kriknila in me srepo pogledala: "Kaj si delal, kaj si naredil mojemu sinu!?" Razumel sem jo in se umaknil od postelje. Sestri sta že drveli s prvo pomočjo pod pazduho in v nekaj trenutkih je bil Matic ves v povojih.

Kmalu je odprl oči. Gledal je proti meni in momljal: "Še je živ, še je živ. Videl sem ga!" Za trenutek je obmolknil, da si je oddahnil in nadaljeval: "Živ je, vzal mi je knjigo, velikan mi je vzal knjigo, rekoč: 'Ah, ti si mi jo vzel, povsod sem jo iskal, ti si torej ta!'"

Veliki Vseved je res izginil, a kam? To zna povedati le Matic. Z Vsevedom je izginila tudi njegova knjiga. Ostala je tam, kamor je spadala - v šesti dimenziji.

Marko Baša

Torek, 27. avgust

Sobota, 14. avgust

SPOMINI NA TURČIJO

Veliko vročih ur je bilo potrebnih, preden smo se dijaki četrtega letnika približno soglasno odločili, da se odpravimo na maturantski izlet v eksotično Turčijo. No, kocka je vendarle padla. In tako smo se 22. avgusta ob petih popoldne zbrali na letališču. Nadaljnji potek potovanja pa je nekdo izmed dijakov opisal v svojem skritem dnevniku, ki pa so ga Iskre vseeno izbrskale.

Četrtek, 22. avgust 1996

Končno! Težko pričakovani trenutek je najbrž res prišel - saj ne morem verjeti!

Prvič v letalu. Vse je v redu (razen želooca).

Po dveh urah letenja - pristanek.

Uh, sopara. Človek bi mislil ... Ah ja, mogoče bomo celo preživeli.

Neverjetno, kakšen hotel! Najprej bo treba preizkusiti bazen.

Bo že držalo, da se vse ne more uresničiti; tale sijajni načrt z bazenom je namreč propadel in to zaradi nekega malega Mohameda, ki se zelo rad smeje (najbrž tudi fotografira)! A mi se ne damo, z dolmuši smo se odpravili na bazar.

Petek, 23. avgust

Čez dan je vse potekalo po pričakovanjih: plaža, sonce, raziskovanje hotela in njegove okolice ter zopet bazar. Kot sem vedno trdil, se pravo življenje začne ponoči: turški večer. Nekateri so se kar precej naplesali, drugi celo poročili. Ko pa je bilo predstave konec in smo se že vsi najedli, smo se odpravili v hotel, kjer nas je stari znanec Mohamed malce zamoril z "no room parties". Ker pa ni bil še čas za spanje, smo se hoteli še malo pozabavati, saj se je nekemu vztrajno približeval čas, ko bo moral zapustiti sedemnajsta leta. Toda Mohamed tega ni in ni mogel razumeti, zato smo raje ubogali njegov ukaz "everybody to plaža", kjer se je odvijal najboljši žur celega tedna.

Sobota, 24. avgust

Nekateri so se odpravili v Kapadokijo in to kar za tri dni. Tam so padli v roke

'prijetnemu' turškemu vodiču z imenom Adidas, ki je na dolgo in široko pripovedoval vice o nekih slonih in podobni robi. Kdor zna, pa zna (težit namreč)!

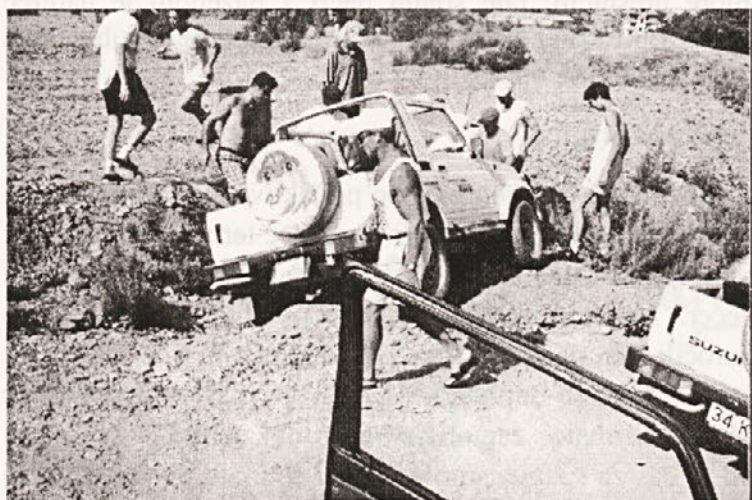
Drugi smo ostali v Alanyji, kjer smo se namakali v morju in preizkušali svoje sposobnosti barantanja. Za vse je bilo dovolj časa, le za spanje ne.

Nedelja, 25. avgust

Nič posebnega; eni še vedno v Kapadokiji, drugi pa lenarimo 'doma'.

Ponedeljek, 26. avgust

Nekateri so pa res vztrajni - še vedno v Kapadokiji, a so se popoldne le spomnili, da bi se bilo mogoče dobro vrniti.

Drugi pa smo se odpravili na nepozabni safari. Očitno je to kar nevarna stvar, saj so nekateri komajda preživeli. Človek bi mislil, da je vožnja z džipom po gorskih področjih Turčije mačji kašelj, a nekateri so morali sredi poti kar v vodo. Včasih je le dobro, da se vsaj toliko umiješ, da lahko odpreš oči.

Zvečer smo bili zopet vsi skupaj na nočnem kohanju. Preden smo se odpravili spat, smo morali pripraviti kovčke za naslednji dan, ki nas je vabil v Pamukkale.

Torek, 27. avgust

Po štirih vročih urah vožnje smo le prišli tja. Toda nekateri so bili kar malce nejevoljni, saj se je na avtobusu zopet pojavil Adidas. Da pa le-ti ne bi ostali v manjšini, so se njihovemu mnenju pridružili še ostali. Kakorkoli že, vsi smo bili navdušeni nad ogromnim številom naravnih bazenčkov

in nad 'belim blatom', ki se je tako lepo usidrilo v lase, še posebno dolgolaskam. Tudi ta večer nas je premamil bazen; če se človek navadi, da je pred spanjem obvezno plavanje, mora to tudi narediti.

Sreda, 28. avgust

Ja, lepo je bilo v Pamukkalah, ko pa pomisliš, da te čakajo spet štiri ure vožnje do 'doma'... A vsemu navkljub smo prestali tudi to.

Po prihodu v hotel so nekateri obležali na posteljah, drugi pa se mrzlično odpravljali na bazar, da bi porabili še tiste turške lire, ki so jim ostale.

Četrtek, 29. avgust

Kaj?! Že četrtek?! To je neverjetno, kako čas beži, ko si v Turčiji! Nič kaj veseli nismo pripravljali kovčkov; vse je prehitro minilo. Že smo bili na letališču in potem spet na letalu. Kmalu smo pristali na Brniku, kjer nas je čakal avtobus, da bi nas razvozil domov. In tako se je na žalost tudi zgodilo.

Petek, 30. avgust

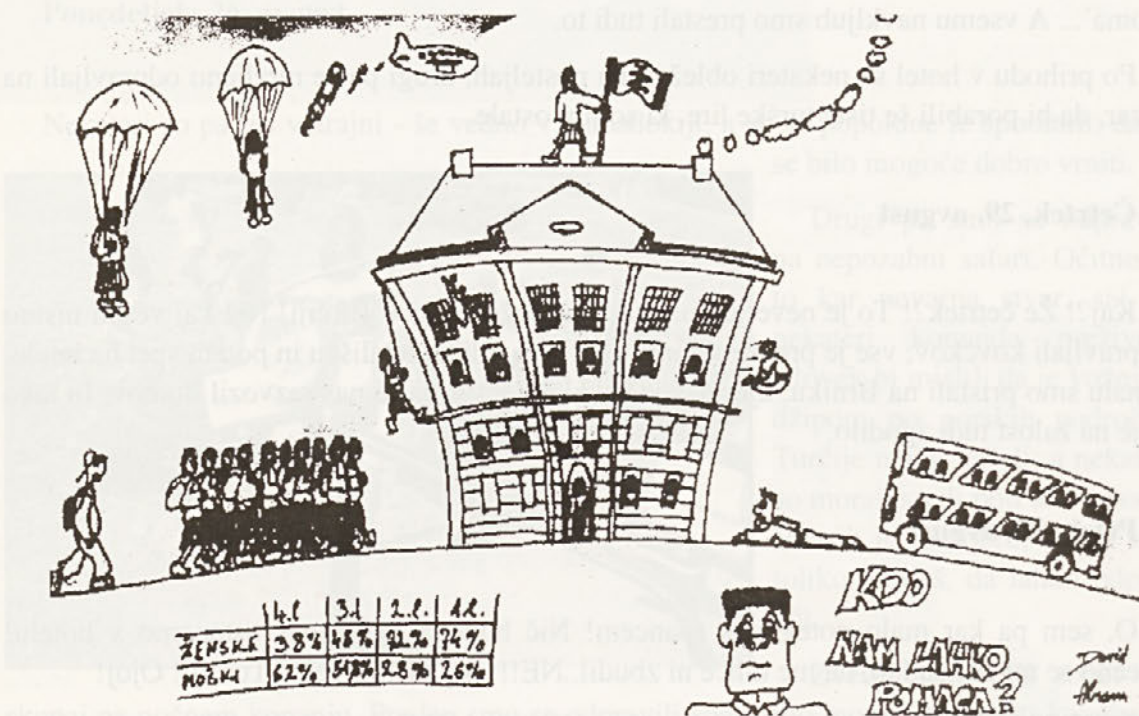
O, sem pa kar malo potegnil s spancem! Nič hudega, saj danes ostanemo v hotelu! Vseeno se mi zdi čudno, da me nihče ni zbudil. NE!!! Saj nismo več v Turčiji! Ojoj! Spet vse po starem!

Bodoči maturant

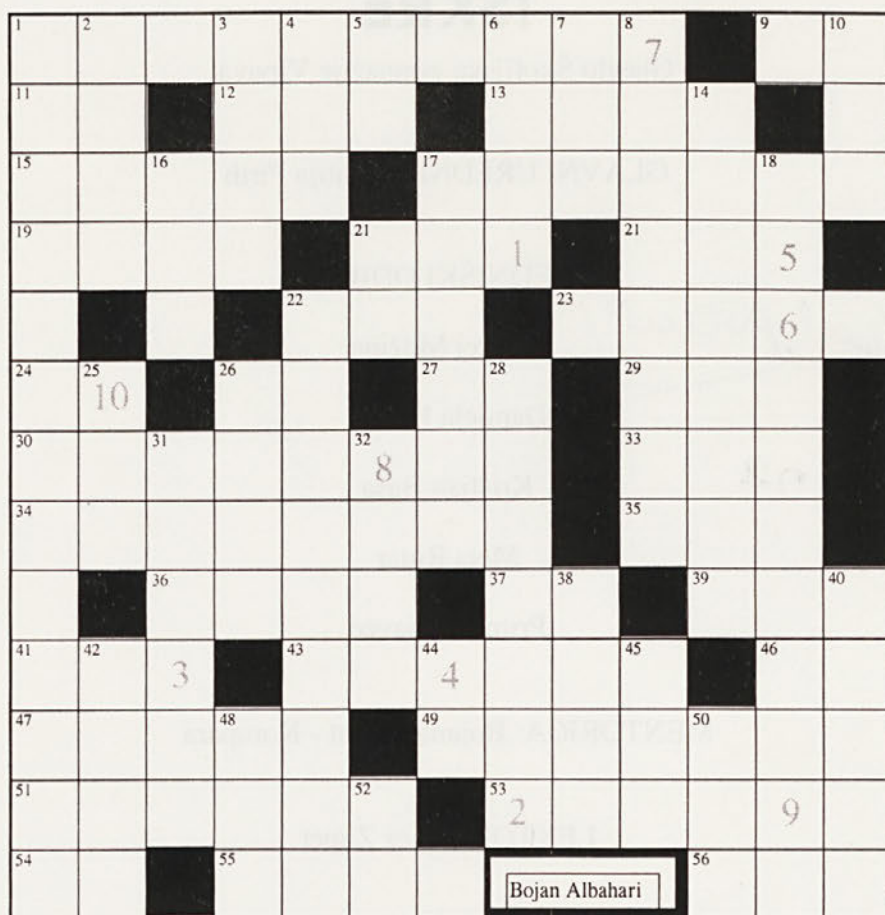
BESEDA O NOVEM ZNAKU ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE

Letos je naša gimnazija bogatejša za znak (logotip), ki smo ga prav zato tudi vključili v naslovnico tokratnih Isker. Njegova avtorica je gospa Suzana Ipavec, oblikovalka, zaposlena na Osnovni šoli Vipava. Sama je po končanem delu dejala, da oblikovanja znaka ni bilo enostavno, saj je hotela, da se oblika in vsebina znaka dopolnjujeta. Po našem mnenju ji je to zelo dobro uspelo.

Modra in rumena sta barvi koprške škofije, prav tako ima v svojem grbu škofija tudi sonce, ki je poleg tega vsekakor tudi simbol Primorske, katere del smo. Z Vipavsko nas povezuje trta, postavljena v levi modri kvadrat, prehaja pa v mnogo pomembnejši simbol Kristusa, ki je trta, mi pa njegove mladike, je učitelj, mi njegovi učenci. Jezus Kristus je težišče novega znaka. Črki I in X, ki povezujeta štiri modre kvadrate, sta Kristusovi začetnici v grškem jeziku (Iesus Christos). Štirje modri kvadrati so štirje evangeliji, tudi štirje letni časi, od katerih sta prav jesen (trta) in sonce (poletje) najbolj povezana z našim šolskim življenjem. Napis Škofijska gimnazija Vipava je oblikovan v polkrog, kar pomeni odprtost in nezaključenost: tako v naši veri, izobraževanju in končno tudi v vsem našem življenju.

KRIŽANKA

VODORAVNO:

- 1 prizanesljivost,
- odpušćanje (lat. tujka)
- 9 reg. tablica Maribora
- 11 nikalnica
- 12 mati bogov
- 13 Irska (izvirno)
- 15 keltski svečenik
- 17 slov. literat Tone
- 19 nekdanji lj. župan Hribar
- 20 mesto na bavarskem
- 21 slov. TV novinar žitnik
- 22 etiopski gospod
- 23 stiska
- 24 veznik
- 26 začetnici pesn. Faturja
- 27 egipčanski bog sonca
- 29 napovedov. Korošec
- 30 dvojniki
- 33 moško počelo (kit.)
- 34 storiti napraviti
- 35 medmet bolečine
- 36 rimski uradnik

- 37 veznik
- 39 žensko ime
- 41 severni jelen
- 43 rusko žensko ime
- 46 oranje (star.)
- 47 bavarska reka (orig.)
- 49 edini primerki
- 51 napraviti tkanje
- 53 prvi letalec
- 54 kazalni zaimek
- 55 mesto v Galileji
- 56 moderni ples

NAVPIČNO:

- 1 samotnež
- 2 živec
- 3 človeški izloček
- 4 agregatno stanje vode
- 5 gadolinij
- 6 obmorsko mesto v BiH
- 7 kositer
- 8 žila v človeškem telesu
- 10 ulična okrepčevalnica
- 14 vrsta solate
- 16 vzklik čudenja

- 17 sol klorove kisline
- 18 rdeče barvilo
- 20 latinski veznik (kakor)
- 22 v kemiji sila, ki veže prvine v spojine (elektronska..)
- 25 Narodna univerzitetna knjižnica
- 26 slov. mesto z jezerom
- 28 prebivalci Atike
- 31 kar je skupno dvema množicama (mat.)
- 32 bolezenska tvorba na trebuhu
- 38 moško ime
- 40 mesto v Grčiji
- 42 trni, konice
- 44 kravje oglašanje
- 45 luka v Izraelu
- 48 vodna žival
- 50 umetnost (lat.)
- 52 veznik kot pod 24 vodoravno

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Če črke iz križanke vpišete v zgornje predalčke, zveste kako se glasi prva, zadnja in edina kozmična resnica, ki je bila odkrita, pretehtana in uradno potrjena na vesoljnem koncilu 4. letnika lani v Alanyji.

ISKRE

Glasilo Škofijske gimnazije Vipava

GLAVNI UREDNIK: Matija Pirih

UREDNIŠKI ODBOR:

Andrej Mužina

Danijela Fabčič

Kristjan Baša

Meta Rutar

Primož Erjavec

MENTORICA: Bojana Pižent - Kompara

LEKTOR: Janez Zupet

LIKOVNA OPREMA: David Abram in Maja Martinuč

IZDELAVA NASLOVNICE: Suzana Ipavec

RAČUNALNIŠKO OBLIKOVANJE: Marko Pregelj

TISK: Papirna galanterija Stojan Širok, Ajdovščina

NAKLADA: 250 izvodov

Vipava, maja 1997

Šolsko glasilo

37.014.77

ISKRE

Iskre : glasilo Škofijske gim

inv.št:K /

15767

SEMENIŠČE VIPAVA

015767